

KAIN ÉS ÁBEL

REGÉNY

**IRTA:
SURÁNYI MIKLÓS**

I.

A bécsi gyorsvonat egy elsőosztályú fülkéjében két utas unatkozott egymással szemben a füstös, piszkos, hadviselt és forradalmaktól megszaggatott mokettpárnák sarkában.

- Pardon - szólalt meg végre az egyik, egy fiatal, vörös ajku, vágott haju hölgy, aki eddig keresztbe tett lábán az átlátszó selyemharisnyáját nézegette. - Pardon, szíves volna uraságod a táskámat lesegíteni?

- Ó, kérem - felelt zavarodottan a másik, negyvenéves férfi, borotvált, szőke, sörtehajú és nyájas, kékszemű, alacsony, törekeny, ideges és mosolygós tanárformájú ember.

Levette a nagy csattos, átszíjazott bőrkoffert és szolgálatkészen várta a hölgy további kívánságait.

- Nem tudom kinyitni - lihegett a hölgy.

- Szabad segíteni?

- Ó, mily kedves...

A férfi nekifohászkodott és kicsatolta, fölnyitotta és a diványra fektette a táskát.

A hölgy keresgélt benne valamit, fölforgatta a ruhákat, könyveket, cipőket, ülőhelyére rakta valamennyit, rendet csinált, sóhajtozott, a vállát vonogatta és végül csüggedten hátrahanyatlott.

- Nincs, elveszett.

- Ah... ah!

- Semmiség, de az egész úton nyugtalanított. Csak nem mertem önt megszólítani.

- Ó, kérem. Kár volt. Nincs meg?

- Nincs.

- Jól meg tetszett nézni?

- Látja, hogy fölforgattam mindent - szólt keserű nevetéssel a hölgy.

- Mi veszett el, ha szabad érdeklődnöm?...

- Jaj, ne is kérdezze... Biztosan a vámvizsgálatnál... Csekélység, de engem nagyon bosszant...

- Nagyon sajnálom...

A hölgy kényszeresen feszengett a helyén. Még egyszer kinyitotta a táskát, újra átkutatott mindent, közben a férfi arcát figyelte, leste, vizsgálta.

- Nincs?

A hölgy majdnem sírva fakadt.

- Elveszett. Úristen, micsoda misztifikáció! - Sóhajtozott, aztán kacagott és a fejét rázta idegesen.

- De talán jobb is, hogy így történt. Köszönöm. Ha nem haragszik, tegyük vissza a táskát.

A férfi engedelmesen átnyalábolta a bőrkoffert és feltette a hálóra.

- De furcsa az élet! - sóhajtott a hölgy.

- Nagyon.

- És milyen dolgok történnek!

- Igen.

A hölgy erősen a férfi arcába nézett.

- Uraságod pesti?

- Csak voltam. Tizenkét év óta nem jártam erre.

- Úgy?

- Most jövök Párisból... De nagyságos asszony, jól megnézte a podgyászt? Hátha?...

- Sajnos, elveszett.

- Értékes?

- No, ahogy vesszük. Érték is volt közte. Ékszer.

- Kár.

- És levelek.

- Becsesek?

- Nagyon.

- Okmányok?

- Annál is becsesebbek.

- Ah, bocsánat...

A férfi elpirult. A hölgy kacagott.

- De talán jobb is. Mindenesetre jobb, mintha az uram kezébe kerültek volna...

És újra nevetett:

- Párisból jön?

- Ott voltam a háboru alatt.

- Fogoly?

- Internált. Még 1912-ben mentem ki. Ott ért a háboru kitörése. Elfogtak és internáltak.

- Jaj, de érdekes.

A hölgy lopva a férfi kezét vizsgálhatta.

- Ön művész?

- Festő.

- Ah!

- De itthon nem ismernek - folytatta a férfi. - Gyerekember voltam, mikor elhagytam az országot.

- Nem sajnálta? - kérdezte a vágott hajú asszony izgatottan.

- Nem. Senkit sem hagytam itt.

A hölgy kissé mintha megnyugodott volna.

- Gyönyörű lehetett Párisban.

- Csak a háboru elején voltam ott. Nekem nagyon rossz volt. Szerettem volna hazajönni.

- Harcolni?

- No igen. Borzasztó ám ott messze idegenben elképzelni, hogy no, most ezek a katonák, akik itt masíroznak a L'arc de Triumphe alatt, a Concorde-téren, a Rue de Rivolin, a mi vérünket szomjuhozzák. Nagyon furcsa érzés.

- De a Maxim körül azért szép volt az élet? A párisi nők!

- Aj, jaj! - sóhajtott a férfi, - már nem vagyok elég fiatal és még nem vagyok elég öreg a Maxim szépeihez.

- Nem volt elég pénze?

A férfi meghökkent. Micsoda kérdés!

- Nem volt elég, asszonyom. De nem ez volt a baj. Nagyon meg voltam rendülve.

- És ott élt egész végig?

- Csak másfél esztendeig. Aztán lefűleltek és elvittek a lyoni fogolytáborba. Ott voltam a háboru végéig.

- Már régen vége van a háborunak.

- No, vissza is kerültem Párisba.

- És nem kívánczolt haza?

- Dehogyan, asszonyom, de nem jöhöttem.

- Ki tartotta vissza? Szerelem?

A férfi erősen belenézett az asszony arcába. Miért akar ez a hölgy mindig a szerelemről beszélni? Ahogy a szép, hosszas, sápadt arcot, ragyogó ibolyaszemeket, a mélyen leeső gyönyörűen ívelt vállat, a szikrázó fehér hamvas bőrt megpillantotta, valami messze multba nyúló érzés sajgott végig a szívében.

Mintha ezt a szemet már látta volna valahol. A hangja is úgy csendül, mint egy régi, régi dal, egy zongora megütött billentyűje, egy éjszakai szeretlek... ej, bolond gondolat... De mégis megkérdezte.

- Asszonyom, nem volt Párisban?

- De igen...

- A háboru előtt?

- Nem, nem, tavaly...

- Olyan furcsa...

- Nekem is...

- Egyedül volt Párisban?

- Nem. Az urammal.

- Ah! Bocsánat.

Az asszony jókedvűen kacagott.

- Nincs miért. Mit gondolt felőlem?

- Oh, egy pillanatra!...

- Ismerős vagyok?

- Nem, nem - mentegetőzött a férfi, mert azt hitte, megsértette a hölgyet. - De nagyon boldog vagyok, hogy megismerkedtünk.

- Kár, hogy csak az utazás végén.
- Asszonyom folyton az étkezőben volt.
- Bécsben nem volt időm reggelizni.
- A hölgyek későn ébrednek.
- Igen és én egész éjjel nem aludtam.

A hölgy végig simított a homlokán.

- Vagy talán még az éjjel vesztettem el az ékszereimet?

A férfi részvétellel nézett a csillogó kék szemekbe.

- Gyönyörű ez az asszony - gondolta magában. - Már túl van élete első játékain... igen, már ismer egyet és mást az élet rejtelmes, fájdalmas, kegyetlen szépségeiből. Már megfordult a titok egy néhány szögletében és már vissza is jött onnan. Sajnálom szegénykét, hogy elvesztette az ékszereit. De ő, úgylátszik, hamar el-elfelejtkezik a károsodásáról. Lám már ismét mosolyog és kacérkodik.

Az asszony durcásan vállat vont.

- Majd lesz helyette másik.

A férfi meghökkent... Ez valami könnyelmű kokott. És én magamban milyen hódolattal hajtottam előtte térdet.

És elgondolkozott azon, hogy egész életében milyen áhitatos tisztelettel kezelte a nőket. Ez benne van a vérében és sem Budapest, sem a német művészvárosok, sem Páris nem tudta a lelkéből kiirtani.

Tökkel ütött fickó vagyok, ez az igazság - csapott a homlokára. - Persze, mert már negyvenhárom éves vagyok. Soha sem volt időm megismerni az asszonyt! Egész életemben csak ittam, dorbézoltam, kártyáztam és festettem, öntöttem magamba a bort, a likőrt, a méregerős feketét és modell-lányokon és hisztériás piktorinákon túl sohasem merészkedtem.

Mérges arccal kibámult az ablakon.

A vonat döcögős, rázós, gyomorémelyítő rohanással szelte a kilométereket.

A hölgy cigarettára gyújtott.

A férfi is pöfékelt.

Kanyargó füstökön keresztül egymás arcát lesték.

Az étkezőkocsiból nagyobb társaság tért vissza a fülkébe. Az asszony ismerősei. A hölgy biccentett a fejével, egy gyenge, előkelő, hideg, fölényes mosollyal elköszönt a festőtől s átült a vidáman csevegő társasághoz.

Helyét egy pápaszemes, kopasz, mérges tekintetű úr foglalta el. Ujságot vett elő és beletemetkezett a betühasábokba.

*

Az utast, aki így ismét magára maradt és unottan nézett ki a hepehupás, zöldelő vidékre, Medgyessy Ábelnek hívták s most tért vissza hazájába, ahol még nem is ismerték a művészetét.

Medgyessy Ábel festőművész.

II.

A vonat kerekei váltókon mentek keresztül. Nagyokat zökkent a kocsi, a podgyászok összekoccantak az utasok feje fölött.

A borotvált képű, sörtehajú, professzor kinézésű festő ijedten kapott a táskájához. Aztán megnyugodva visszaült helyére s tovább gondolkozott.

...A kis dunántúli város nevezetességei voltunk azon a réven, hogy bátyámat Kainnak hívták, engem meg Ábelnek. Kain és Ábel. Ezen mindenki nevetett, sopánkodott és megbotránkozott. Ehhez járult, hogy az apánknak Ádám, édesanyánknak pedig Éva volt a neve!- Miféle csodabogarak! - nevettek a pécsiek - velük kezdődik az Ótestamentum. Kár, hogy nem izraeliták.

Akkor maga is restelte, de most már meg tudja érteni különcködő, epés, embergyűlölő apja szeszélyét. Az a frappáns véletlen, hogy őt Ádámnak, feleségét pedig Évának keresztelték, bizonyára felizgatta a fantáziáját. Hát akkor folytassuk a bibliát - gondolhatta magában - és felébredt benne a vágy, hogy ezzel elképesse embertársait. Benne is szunnyadhatott valami a geniek, a művészek, a nagyratörők és meg nem értettek természetes ösztönéből: különbnek, másnak, szenzációsnak jelentkezni az emberek előtt. Flaubert, Balsac, Baudelaire, Poe Edgar gyermekes különcködése. Alapjában véve játék és naivitás, amelyet ők maguk stilusnak, vagy magasabbrendűségnek neveznek.

Attól fogva, hogy Ábel erre a furcsaságra rájött, maga is babonás félelemmel olvasgatta a bibliának a világ teremtéséről írott részeit. Már gyermekkorában könyv nélkül tudta:

„Azután ismeré Ádám az ő feleségét, aki fogad vala méhében és szülé vala Kaint és mondá: nyertem férfiut az Urtól.

És ismét szülé annak atyjafiát, Ábelt. És Ábel juhok pásztora lön, Kain pedig földmivelő.

Lön pedig idő múltával, hogy Kain ajándékot vive az Úrnak a föld gyümölcséből.

És Ábel is vive az ő juhainak első fajzásából és azoknak kövérségéből. És tekinté az Úr Ábelre és az ő ajándékára.

Kainra pedig és az ő ajándékára nem tekinté, miért is Kain haragra gerjedt és fejét lecsüggeszté.

És mondta az Úr Kainnak: Miért gerjedtél haragra? És miért csüggesztéd le fejedet?

Hiszen ha jót cselekszel, emelt fővel járhatsz, ha pedig nem jót cselekszel, a bűn az ajtó előtt leselkedik és reád van vágyódása. De te uralkodjál rajta.

És szól és beszél vala Kain Ábellel, az ő atyjafiával. És lön, mikor a mezőn valának, támadá Kain Ábelre, az ő atyjafiára és megölé őt...”

Még most is megremeg a szíve, ha a hittanórákra gondol, amikor fogvacogva mondta el a leckét az októnak. Maga is eszelős félelemmel telt el a saját neve iránt. Talán ez volt az oka, hogy ő, Ábel, magát a tökéletesség, jámborság és derékség mintaképének tartván, rakoncátlan, követelődző és kényeskedő kis úrfivá cseperedett, aki minden gyerekcsinyt, hibát és rendetlenséget Kainra hárított. Kain pedig örökké a saját neve borzasztó hatása alatt nyögött és félénk, gyáva, képmutató, ravasz, de feddhetlen jámborságu, szorgalmas, szemforgató kis mintagyerekké lett.

De még ez is a gondviselés külön kedvezése volt irányomban - gondolta meghatottan Ábel. - Négy évvel idősebb testvérem valósággal második apámmá lett. Ő tanított, nevelt, védelmezett gyerekkoromban, ő támogatott suhancos botlásaim közepette. Én alkoholista lettem. Ő sohasem ismerte az italt. Én csavargó, szoknyahős, pazarló, léha semmiházi, ő példás, rendes, komoly nyárspolgár. De mindenki engem szeretett - boldogult édesanyám is - és Kainra minden emberfia gyanakodott. Pedig neki köszönhetem, hogy már régen, husz éves koromban, valamelyik börtön, vagy árok mélyén nem veszekedtem el őrjöngő részegségemben. Ő vállalta sokféle bűnömet, ő engesztelte ki elhagyott szeretőimet, ő csináltatott ruhát, ha elittam a rajtamlévőt. Ő taníttatott rajzolni, festeni, ő hordta nekem a könyveket, a vásznat, a festéket, szó ami szó: neki köszönhetek mindent.

Édesanyám meghalt, Kain sohasem tudott miattam megházasodni. Tanárkodott és a képeimet gyűjtögette, amiket én deliriumos fejjel festegettem, aztán elzálogosítottam pincéreknél, kocsisoknál, cifra némbereknél, szabónál, suszternél... ő kiváltotta, eltette, erre költötte minden pénzt, talán nem is szeretetből, csak éppen azért, hogy ne mondják rá: Kain.

A vonat szőlőlugasos dombok mellett futott tovább.

Ábel kinézett az ablakon. Megnézte az óráját. No még egy óra és Budapesten vagyunk.

Elnézegette a hegyoldalba ültetett gyönyörű kulturát. Villák, szőlők, majorságok. Pompás, sima, fehér országút. Az út szélén villamos. Micsoda kényelem!

Ha én valaha az életben szert tudnék tenni ilyen kis gazdaságra!

Hopp megvan! Ott fenn a táskában. Felnézett a podgyászok közé. Ott van hála Isten. Jókor a bőrtáska, abban az ő vagyona: husz darab miniatűr. A fogolytáborban készült, a második periodusban, amikor a franciák megszorították az internáltak felett való felügyeletet.

Milyen derék fickók ezek a franciák! Ha tovább is szabadjára engedik, ezek a képek is elcallódnak, potom pénzért pincérek és szállodások kezére jutnak, vagy el sem készülnek soha.

A fogság, a fogság! Ez a purgatórium új embert csinált belőle. Dolgos, rendes, komoly embert, aki végre belehajtotta nyakát az Élet kemény igájába. Vagy csak elfáradt, ki tudja! Annyi bizonyos, hogy most nem áhitozik másra, mint egy kis villára... Vagy legyen inkább hegyek között egy fehérőszlopos, tornácos öreg kuria. Nagy, vén, terebélyes, lombos fák álljanak sort a bejáratnál. Igen, az országuttól szilfasor vezessen be a főbejáráthoz... Két lovat akar tartani. De szereti a lovakat! Tehenet is, tejelőket. Egy szép páva uralkodjék a baromfiudvar fölött. Jó kerti bor, finom, illatos dohány. Ebédután a tornácon erős feketekávét iszik és ujságot olvas.

Egyedül?

Nem. Asszony is kell oda. De nem ám valami ugrifüles, csacska, komisz kis modell-lány, nem is valami nyújtózkodó, feketeszemű, buja démon, nem, a tulságosan szép, temperamentumos, szeles, kacér és hűtlen fiatalság nem kell neki már. Ebből volt neki elég.

Azt hiszi, hogy egy magas, komoly, fehérbőrű szőke asszony a harminc év körül, az tudná őt boldoggá tenni. Kék legyen a szeme, bánatos és kissé hideg a tekintete. De azért a lelke mélyén, a szerelme fenekén titkos, nagy szenvedély lobogjon, ragaszkodásban, hűségben és vágyban határtalan nagy szerelem.

És legyen egy kis leánykájuk. Szőke, angyalfejű, csacsogó, formás, bájos kis cica. Hizelgő, finnyás, kacér kis ördög. Kis zsarnok. Az ő leánya.

Egészen felizgatta ez az elképzelés.

És nincs benne semmi lehetetlenség. Ott van a husz miniatűr. Darabja megér ezer svájci frankot. Huszezer frank: ezért mindent megvehet magának.

- Milyen állomás ez kérem? - kérdezte a szembenülő pápaszemes urtól.

- Budafok.

- Akkor mindjárt Pesten leszünk.

- Háromnegyed óra. Átkozott hosszú idő.

- Én két hete utazom.

- Én csak két órája, de elég volt. A háboru tönkretette a vasútakat. Nézze, milyen piszok.

Ábel olyan boldog volt, hogy nem értette a pápaszemes elégedetlenségét. Szerette volna a kopott, piszkos, füst- és emberszagu, csörömpölve döcögő kocsit minden rongyos vászonhuzatát megcsókolni boldogságában. Nem is tudta türtőztetni magát.

- Uram, tíz éve nem voltam itthon a hazámban.

- Hadifogság?

- Internálás!

- Hol?

- Páris.

- Ejnye, de irigylem.

Ábel felbőszült.

- Hogy beszélhet ilyet?

- Én menekült tanár vagyok. Máramarosszigeten tanítottam a református gimnáziumban. Most koldulhatok. Ha én Párisban lehetnék! Kérem, én francia tanár vagyok.

Ábel bemutatkozott.

- Medgyessy Ábel.

- Ország József. - Medgyessy Ábel?

- Igen.

- A festő?

- Igen.

- Van szerencsém. Kiállításra megy?

- Milyen kiállításra?

- Hát a sajátjára! Tele vannak a lapok.

- Igen?

Ábel meghökkent. Mit beszél itt ez az elkeseredett tanár. Kiállítás?

- Hogy mondja uram?

- Hát nagyon büszkék vagyunk önre, uram. Az egész ország az ön nevét harsogja. A magyar kulturfőlény legragyogóbb záloga. Ilyet produkáljon Jugoszlávia.

- De kérem.

- Kérem, ne szerénykedjék. Egy pompás kis könyv jelent meg önről. Én, sajnos, nem tudtam megvenni, mert menekült vagyok, vagonlakó és mehetek rokkantnak az utcasarokra. De olvastam a lapokban.

- Hogyan?

- Boldog vagyok, hogy személyesen megismerhettem. Hej, ha a nagyobbik leányom véletlenül itt volna! Az is nagyon tehetségesen fest. Szabad volna őt egyszer felküldenem?

- De, uram...

- Engedje meg, mester.

- De a lakás...

- Tudom. Gellérthegy, Balog-utca 5.

- Uram!

- Kimondhatatlan hála. Bár én csak egy menekült francia tanár vagyok... Uram, ön bizonyára jólábon áll a kultuszminiszterrel.

- Óh...

- Igen, tegeződő kedves pajtása bizonyára... Ha egy szót szólna neki... leckeórák valamelyik intézetben... Erzsébet nőiskola... perfekt francia vagyok, francia-magyar... nem, inkább egy kis kétszobás lakást, megöl az a vagon, a füst, a hideg... Uram! Alászolgája... Ország József... Kelenföldön vagyunk, én itt leszálok. Van szerencsém.

A szemüveges leugrott a vonatról.

Ábel hátrahanyatlott a kocsi párnáján.

- Örült. Bizonyisten örült volt a szegény. De honnan tudja, hogy festő vagyok?... És mit beszélt össze-vissza a kiállításomról...

Már alig várta, hogy Budapestre érjen.

Délután kettőkor berobogott a vonat.

III.

A keleti pályaudvaron hóna alá kapta a húsz miniatűrt és kiszaladt a csarnokból. Átszaladt a legközelebbi szállodába. Be a kávéházba.

- Lapot!

Friss lapokat tettek az asztalára. Irodalom és művészet. Csakugyan benne van mindaz, amit a pápaszemes beszélt. A kiállítás, Medgyessy Ábel kiállítása a Művészházban mához egy hétre nyílik meg. A miniszter is ott lesz. Kulturfőlény.

Ábel a haját borzolta rémületében.

Ezért jöttem én haza, hogy itt egy hasonló nevű fickóval birkózzam? Egy másik Medgyessy Ábel? Valami kontár ripők mázolósegéd? Pfuj, milyen nehéz most ugyanazzal a névvel odaállni a világ elé, amelyet megszégyenített egy tehetségtelen gazember ravasz szélhámossága.

- Látnom kell a gazfickó képeit - ordította magánkívül. A miniatűröket rejtegető táskát a portásnál elhelyezte és elrohant.

Legalább Kain bátyám volna itt mellettem! Kain, Kain, hol lehetsz te most? De ha bárhol is vagy, miért engedted ezt? Hát így vigyáztál a te nyomorult, védtelen öcsédre?

És elnyargalt a Művészház felé.

A Művészház zárva volt. De az előcsarnokban a magas, frizurás portásleánynál meglátta a Medgyessy Ábelről szóló monográfiát.

- Eladó?

- Hogyne! Százszámra veszik.

- Kérek egy példányt.

- Jövő héten lesz a kiállítás. Szenzáció, uram, okvetlen nézze meg.

- Köszönöm.

Lerohant a Művészházból s bódultan támolygott az utcán föl és alá, mint egy beteg kutya. A könyvet a kezében szorongatta, meg-megmarkolászta, zsebrevágta, kivette, belepillantott, megnézte a címet, hogy csakugyan jól olvasta-e: Medgyessy Ábel, írta Székely Ákos.

- Medgyessy Ábel - ez én vagyok, az istenfáját, én magam vagyok az s negyvenkét esztendő, születtem Pécsen, 1876... Lássuk csak, így írja-e ez a Székely úr, a biografusom?...

Világosságot látott, berontott a villanyfényes portálén. Izetlen, mór cifrázatu, tarka-barka kávéház volt. Ábel az első asztalra odadobta a könyvet és leroskadott egy székre.

Elülről-hátulról megvizsgálta a könyvet, mint egy gyilkos fegyvert, amely töltve van és benne az ő számára lapulnak a golyók.

- Pincér, egy pohár konyakot... Egy feketét is. Hej!

- Igenis.

- Pincér!

- Parancs.

- Mondja csak, ki az a Székely Ákos? Ismeri?

- Nem én, kérem alássan. Nem jár ide a Székely úr!

- Lapot!

Egy ujságban hamar rátalált a Medgyessy-kiállítás kommunikéjére. Az új magyar piktura legfényesebb neve: Medgyessy Ábel. Így kezdődik kiváló esztétánk, Székely Ákos muzeumi igazgató könyve, amely a Művészház legujabb kollektív kiállítása felől tájékoztatja az országot stb. Aha, tehát muzeumi igazgató. Szép. Igazi komoly ember. Lássuk csak, mit mond ez a sehonnai bitang?

Nekiesett a könyvnek, a konyaknak, a feketének, egyszerre két cigarettára gyújtott rá, közben, összevissza forgatta a lapokat, hogy mi van bennük a Medgyessy-tárlatról.

Égnek meredt minden kemény szürkülő hajaszála.

- Hisz ez az én életem története eleitől végig!

„...Medgyessy Ábel a Mecsek-hegység alatt, az ősi egyetemi városban, az ókeresztény és török emlékekkel díszes, finom, csendes, dunántúli Pécs városában született. Történelmi levegő, gyönyörű székesegyház, egy nagystilű püspök zenekultusza, Gregorián-ének, a dóm restaurációs munkái, a tettyei romok... ez volt az atmoszféra, amelyben ez az isteni plánta kihajtott. Meglátogattuk a művészt az ő gellérthegyi műtermében. Csupa régi kép. Avult miseruhák, imazsámolyok, öreg bőrkötéses könyvek, antik bútorok, egy bájos fenkölt szellemű szőke hölgy és egy angyalfejű leánygyermek fogadott, a művészet, a régi kultúra, a női szépség és a gyermeki báj gyönyörű harmóniája, csend, áhítat, művészetimádat... Kicsiny ez a fészék, de puha és tömjén- és myrhaszagu kápolna, amelynek papja a dédelgetett, féltve őrzött művész, Medgyessy Ábel...”

- A fenét, - szisszent fel ijedt megbotrátkozással és megforgatta a könyvet, hogy valóság-e az egész. Aztán tovább olvasta.

„...A művész szűkszavú és szemérmes, mint minden nagyember. Kedves, egyszerű, bizalmas és nyájas. Elmondta, hogy apja korán meghalt. Kishivatalnok volt a városnál. Ketten voltak testvérek: Kain és Ábel. Furcsa úgy-e, hogy valaki istenfélő keresztény ember Kainra kereszteltesse a fiát? - kérdezte nevetve a művész. De nem is annak keresztelték őt. A plébános megbotrátkozott, mikor a jólismert Medgyessy Ádám az elsőszülött fia számára ezt a sötét-emlékezetű bibliai nevet akarta bediktálni. Jánost írtak be az anyakönyvbe, de édesapánk, makacs és exaltált ellensége minden babonának, mégis csak Kainnak hívta a bátyámat.”

- Ez igaz! - szörnyűködött a szerencsétlen ember, bár én nem fecsegetem volna ennyit a muzeumi igazgatónak.

„...Bátyám már négyéves volt, amikor én a világra jöttem. A természet alaposan megcsúfolta a bibliai legendát. Kain csendes, okos, szorgalmas, kissé lusta, álmodozó és pedáns fiú volt, én pedig már tízéves koromban rakoncátlan, semmirekellő, iskolakerülő kis csirkefogó, verekedő, naplopó siheder. Tenger könnyet okoztam drága jó anyámnak, aki kiskoromban özvegy-ségre került és kis örökségünk kamataiból tengette életét.”

- Megőrülök! - ordított fel Ábel egész hangosan és a kávéház közönsége felfigyelt. A pincérek aggodalmasan lesték mozdulatait s a tulajdonos azon tanácskozott a feleségével, hogy a mentőkért telefonál.

Ábel most már csak úgy nyargalt végig a sorokon. A könyv minden lapja tele volt intimitással. Leírta duhaj fiatalságát, művészkedő kísérleteit, hányatott életét Münchenben, Párisban, Rómában, sikereit abban a szűk környezetben, amely látta csodálatos vázlatait, papírra vetett szénrajzait, felségesen nekilendülő zsenialitásának tegnaptól mára kipattant és azután egy-

szerre elhervadt buja virágait. Ő maga - Uristen, ki lehetett az ő bőrébe bújt ördögi cimbora? - elmondta, hogy éveken át a Cairo-kávéházban élte alkoholtól mámoros céda életét, ott volt a tanyája, a műterme, a kiállítása.

Ábel körülnézett. A mór diszítés, a kassza két sarkán álló förtelmes szerecsenlegény, tarkaruhás, buta, festett velencei bazár-szobor, a falfestés, gulákkal és török szőnyegkereskedők boltjával... Ez a miliő ismerős volt neki és halvány sejtésekkel izgatta az agyát.

- Pincér, hogy hívják ezt a kávéházat?

- Cairo-kávéház, parancsol, kérem alássan?

- Egy konyakot.

Ábel hátraesett a székén. Szent Isten, ez a csodák, a misztifikációk, az ördögi cselszövények napja! Hogy nekem éppen a Cairóba kellett bevetődnöm. Álmodom, álmodom... - tette hozzá csendes magacsititgatással, - részeg vagyok, kialszom magam és holnap felkeresem régi barátaimat.

Csak azt tudnám, hogy a derék, öreg, pedáns Kaint hol találom meg.

Kain? Arról is mindent megtudott a könyv következő lapján. Ezt is ő, Medgyessy Ábel, a gellérthegy villa tulajdonosa, a szép, magas, szőke asszony férje és az angyalfejű kisleány apja, adja tudtára a könyv írójának.

„...Szegény bátyám, Kain, akinél soha jobb és szerencsétlenebb ember nem viselte ezt az átkozott nevet...”

- Ez igaz - bólintott önfeledten Ábel és egészen ellágyult.

„...A bátyám tanár volt, számtan és fizika professzor, komoly, magábavonult tudós, beteges és gyenge szervezet, de egyébként külsőre szakasztott képmása édesapámnak és nekem...”

- Úgy hasonlítunk egymáshoz, mint két fiatal csikó, - ezt az apám mondta mindig, az Isten nyugosztalja... de mi lett a szegényből?

„...Kain a háború első napján bevonult, kivitték a galíciai frontra, a 82-ik gyalogezred kötelékébe osztották, mint tartalékos hadnagyot, Satanovnál az első orosz puska lövő leterítette.”

Ábel megrendült. Tehát Kain már nem él. Istenem, pedig de nagy szüksége lenne rá!

Lehajtotta fejét és szeméből kicsordult a könny. A konyak ott állott előtte, cigarettája ráesett a kabátjára és kiégette. A könyv leesett az asztalról.

- Hiszen ez nem örült, hanem részeg, - súgta oda a tulajdonos a főpincérnek, aki a vendég elé ugrott.

- Fizetni tetszik uraságodnak?

Ábel felocsúdott.

- Ki hívta magát?

- Pardon, azt hittem...

- Majd szólok.

Aztán rendbehozta megpörkölt kabátját és felvette a könyvet.

Hol is hagytam el?

„...Szegény Kain 1914-ben, az első nagy ütközet áldozata lett. Holttestét nem láttam, közös sírba temették a 82-esekkel. Pedig de nagy szükségem lett volna az ő higgadt, bölcs, erős férfikezére!”

- Hát a gondolataimat is eltalálja ez a pokolból felbukkant új Medgyessy Ábel, az a lélek- és élettolvaj, ez a túlvilági csirkefogó dæmon? De honnan vette a képeimet? Vagy honnan vette a tudományát, amellyel utánozza, tovább festi az én vázlataimat? Ki lehet ez az ördögi gazfickó?

Körülnézett. Mit is mondott a pincér? Ez a Cairo-kávéház?

Biz’ Isten, ez az. Most már minden zugára emlékszik. Csak a kasszát tették hátrább, egyébként minden a régiben maradt. Igen, itt töltötte ő az élete legszebb évtizedét. Itt ebédelt este, reggelizett délben, idejártak a barátai, a szeretői, itt rajzolt, tervezett, panaszkodott, fogadkozott és innen írta a pénzkérő leveleket anyjának és Kainnak. És itt hagyott vagy száz képet - pastellt, krétát, olajat, tust és tollrajzot, amikor végső kétségbeesésében elszökött Pestről és kifutott Párisba.

- Pincér! Hol van a főnök úr?

IV.

Alacsony, kövér, őszes ember hajolt az asztalához. Vastag aranylánc, briliáns gyűrűk a kövér ujjain. Széles, mosolygós és rekedt hang: ez a kávéház tulajdonosa. Ábel megismerte. Igen, ez ő, a Reinitz úr, a protektor, a hitelező, a Maecenás, a műtáros, az impresszárió.

- Reinitz úr nem ismer?

- Hohó! - harsant fel a derék kövér briliánsos ember, - a régi jó világ! Aláoszolgája művész úr. Van szerencsém, szent Isten, hogy felvitte Isten a sorsát Medgyessy Ábelnek, gratulálok, gratulálok uram!

- Ismeri ezt a könyvet?

- Hohó! A leányom megvette. Tetszik emlékezni a kis Ilonkára? Megnőtt, férjhez ment, gyönyörű szép asszony lett belőle, boldogult feleségem volt olyan szép, az Isten nyugosztalja.

- Reinitz úr emlékezik reám?

- Mit tetszik kérdezni? Azelőtt többször volt szerencsém...

- Mikor?

- Három-négy esztendeje. Sokszor ültek itt a nagy asztalnál Ilonkával és a férjével, Magyar Marcell dr. ügyvéddel. Ilonka büszke az ön barátságára és nagyon fáj neki, hogy most így elkerül bennünket. De Ilonkának két gyermeke van, adjon nekik az Isten jó szerencsét. A lányom nagy művészet-barát, ügyvéd a férje, sok énekes, zenész és író fordul meg náluk. Hej, hej, de régen láttam, tisztelt Medgyessy úr.

- Van vagy tíz esztendeje.

- No, annyi nincs. A háboru közepén. Ugy 1917 táján...

- Párisban voltam akkor.

- Ohó, én jól emlékszem. Hanem szegény Kain úr, az Isten nyugosztalja! Hősi halott. De sokan estek el. Az én lányom sógora is rokkant és mi lett az eredmény?

Ábel összerezzen. Kain meghalt. Ennek a két szónak az értelmét eddig nem is érezte végig a felizgatott idegzete. Hiszen ez borzasztó! Szegény jó öreg fiu! Hősi halott! Verje meg az Isten, aki meggyilkolta! És ő is milyen árva. A poklok pedig misztikus játékot üznek vele. Kihez meneküljön?

- De a művész urat megsegítette az Isten, gratulálok - nyafogta a kávé.

Ábel felocsudott.

- Hát a képeim hol vannak, Reinitz úr?

A kávé mosolygott.

- Tréfálkozni tetszik?

- Hogyan?

- A képek a Művészházban vannak és a muzeumi igazgató úr könyvet írt róluk. A lányom, az Ilonka...

- Reinitz úr, az Isten szerelmére, mondja meg, hogy kerültek a képek a Művészházba?

Ábel majdnem sírt, a kávé pedig elszomorodott. Arra gondolt, hogy a végén mégis csak a mentőkért kell telefonálni.

- Hol vannak a képeim? Ki vitte el a képeimet? - nyögte keservesen Ábel.

A kávé leült a verejtékező, reszkető, lázas tekintetű ember mellé.

- Művész úr csillapodjék, én értem, a nagy izgalom, hogy...

Ábelnek hirtelen eszébe jutott valami.

- Reinitz úr ne gondolja, hogy haragszom. Az ördög vigye el azokat a mázolásokat. Ha talán eladta volna? Szót sem érdemel. Füttyölök valamennyire. Csak éppen, hogy eszembe jutott. Nos?

A kávé megcsóválta a fejét. Ez az ember részeg.

- Talán holnap, kedves Medgyessy úr?

- Nem - szisszent fel Ábel - nekem azonnal kell tudnom. Ki vitte el a képeimet?

- Hát ön, kedves művész úr, személyesen.

- Jaj - sóhajtott föl Ábel, - itt vannak az ördögök. De aztán nyugalmat erőltetve magára, csendesen kérdezte:

- Mikor?

- Amikor utoljára itt tetszett járni.

- Tíz évvel ezelőtt?

- Nem. A háború közepén. Lássuk csak. Ilonka akkor ment férjhez... 1917 - igen, személyesen vitte el. Egy szekérre valót. Becsülettel megőriztem. Összesen száztizenhét darab.

- Én vittem el magam?

- Igen. Az adósságát is ki tetszett fizetni.

Ábel most már lecsüggesztette a fejét és elnémult, csak a fejével bólogatott.

Sokáig ültek így némán, aggodalmas arccal. A kávé szíve mélyéből sajnálkozott. Ábel végre megszólalt:

- Én?

- Ön.

- Biztosan tudja?

- No, kérem. Éppen itt volt a lányom is. Ilonkára sem tetszik emlékezni?

- Nem.

- Kár.

Ábel felállt.

- Valamennyit elvittem?

- Mind.

- Köszönöm.

Kitámolygott a kávéházból.

A portálé függőyei között egy kövérkés, suhogó selyembe burkolt, nagyon illatos és nagyon szép asszonnyal ütközött össze. Az asszony elpirult és lázas szemmel, csodálkozva nézett rá.

- Ábel, hogy kerülsz ide?

- Bocsánat...

- Ábel, nem akarsz megismerni?...

- Tévedni tetszik... Nagyon kérem... - dadogta a művész és kifordult az ajtón.

Az asszony utána.

- Ábel... Én nem tudlak téged elfelejteni.

A művész megállt és végignézte a gyönyörű hölgyet.

- Asszonyom, tévedni tetszik.

A hölgy könnyelábadt szemét törülgette Coty-parfümös zsebkendőjével.

- Azért nem kell haragudni rám. Én még mindig szeretlek, Ábel... És ha akarsz...

- De, kérem...

- Csak egy szót kell szólnod... Jesszus!... - sikoltott az asszony, ahogy levette zsebkendőjét a szeméről... Ez az égbekiáltó hasonlatosság! Uram, ne gondoljon rólam rosszat...

Ábel naivul meghatódott.

- Tudom, nekem van egy alterégom... De a szerető szem mégis észreveszi a különbséget.

- Igen...

- És most már sejtem is, hogy ön, asszonyom... Igen, ha nem csalódom, önt Ilonkának hívják... Reinitz Ilonkának...

- Jaj Istenem - sóhajtott az asszony, sírva fakadt és beszaladt a kávéházba.

Ábel utána nézett.

- Ez is azé a tolvaj, gyilkos gazemberé. És elhagyta. Szegénykét.

Egy kocsi döcögött arra felé. Megállította.

- A Gellérthegyre.

- Hová?

- Gellérthegy, Balog-utca 5.

- Csak nem gondolja a nagyságos úr, hogy ezt a dögöt fel tudom oda ostromozni - méltatlankodott a kocsi. - Oda csak autó viszi fel az uraságokat.

- Hol kapok én autót?

- Odáig elviszem.

A kocsi megvagdalta a kétségbeesett gebét. A kövezeten borzasztókat zökkent a fiakker. Ábel ide-oda bukott az ülésen.

- Micsoda titok, micsoda misztikum!...

A kocsi megállt, Ábel fizetni akart. Összekeresgélte zsebeit... Néhány frank, párszáz korona, két dollár van itt valahol, valamelyik papírcsomó, levél, vasuti jegy és podgyászcédula között. Egy fillért sem talált. A kocsi gyanusan nézegette.

- Nos, nem várhatok reggelig.

- Várjon csak, barátom...

- Nonó.

Keresett, kutatott, se vasuti jegy, se podgyászcédula, se pénz.

- Elvesztettem! Hej a kutya-fáját...

- Ne vicceljen az ur!

- Becsületszavamra.

- Mindjárt rendőrt hívok.

Ábel kétségbeesve nézett fel a felleges, sötét, barátságtalan, rideg égboltozatra.

- Uristen, hát nemcsak az eszemet, de a pár garasomat is elvetted tőlem?

Lehuzta ujjáról egyetlen vékony gyűrűjét, édesanyja drága kis emlékét és belenyomta a kocsis markába.

- No, most már egészen egyedül vagyok ezen a ronda világon.

És csaknem sirva fakadt őrvöngő dühében.

V.

Nem birt a türelmetlenségével.

- Szembe kell kerülnöm azzal a pokol fajzatjával.

Nekivágott a Gellérthegynek. Késő este volt, ahogy a Balog-utca 5. számú villa előtt kifujta magát.

- Takaros kis ház. Kőkerítés, parkos udvar, veranda, apró, oszlopos erkély. Éppen ilyenről álmodoztam.

Becsengetett.

Szobaleány jelent meg a kerítés ajtajánál.

- Az uraságok nem fogadnak.

Ábel meghökkent.

- De én Párisból jövök.

- Jesszus! - sikoltott a szobalány és kinyitotta a kaput.

Ábel felszaladt a lépcsőn. Berohant a hallba. Egy magas, kékszemű, finomarcu asszony, fehér és szomorú nézésű, éppen a kislányát fésülgette. Egy angyalképű, kis szökét.

- Óh, ez az én álmom! - lihegte Ábel öntudatlanul.

Az urnő megijedt és hátralépett.

- Medgyessy Ábel urat keresem. Én is Medgyessy Ábel vagyok. Párisból jöttem és ez a furcsa...

Az asszony felsikoltott és elrohant. Ábel egy pillanatig magára maradt. Kalapját a kezében szorongatta és egész testében reszketett. Szégyelte magát. Mit akar ő itt? Kinevetik, vagy felháborodnak a tolokodásán. Hiszen egészen bizonyos, hogy elvesztette az esztét.

Kinyílt a hall középső ajtaja. És azon kilépett egy magas, sovány, szőke, sörtehajú, borotvált-képű ember. Ábel szívében megfagyott a vér. Mintha tükröből látna magát, hidegen, szigorúan, összeráncolt homlokkal. Egy pillanatig azt hitte, hogy káprázik a szeme. De a fantóm megszólalt és hevesen előrelépett.

- Isten hozott, Ábel!

És ölelésre tárta karjait.

Ábel felhördült.

- Kain, te vagy?

- Én vagyok, miért vagy megrémülve?

Ábel szívében visszarezgett ez az atyáskodó, feddő, bátorító, erős, de gyengéd testvérhang. Az első pillanatban mindenről elfeledkezett, csak örült, ujjongott és hálálkodott, hogy Kain, a derék, jó kis öreg Kain nem esett el Satanovnál, hogy az ő mentora, támasza, kicsi apja él és itt van előtte, segítségére készen.

Beleszaladt a karjaiba és ők, Kain és Ábel forrón, hosszan, összeölelkeztek.

Aztán eltávolodtak. És tetőtől talpig végigmustrálták egymást.

- Jószinben vagy Ábel! Micsoda öröm! Kicsit megemberesedtél.

- Te meg fiatalabb lettél.

- Olyanok vagyunk, mint az ikergyerekek. Gyere, nézzünk csak a tükörbe.

Nevettek a szenzációs hasonlatosságon.

- Tudtam - szólalt meg Kain vidáman -, hogy így összeöregedünk. Az édesanyánk sem tudna bennünket megkülönböztetni. De örülök! Ábel!

Ábel csak lassan tért magához.

- Szép házad van, Kain.

- Mondd, hogy házunk.

Ábel nagyot nézett.

- Hát éppen úgy a tied is. Azaz, ha úgy akarod, egészen a tied...

- Nem értem...

- A te képeidből került.

- Jaj! - sóhajtott Ábel és lerogyott egy székre. - A képeim, a képeim! Kain, mit tettél te velem?

Most jött tudatára annak, hogy Kain átvette a kibujdosott Ábel testét, lelkét, igen, a halhatatlan, dicsőséges, teremő lelkét is... Most értette meg egyszerre, hogy Kain holtta nyilvánította önmagát és kicserélte nevét, multját, jövődjét, jó és rossz sorsát az övével...

- Kain, Kain, te megöltél engem...

- Kit? - kiáltott fel amaz megbotránkozással. - Megöltelek téged?

Feszésre huzta a derekát és szigoruan nézett az öccse szemébe.

- Igazad van, Ábel. Én megöltem valakit, de az a valaki nem Ábel volt, hanem Kain. Igen, én megöltem önmagam, eltüntem az élők közül, mert semmi értelme sem volt a létezésemnek. Megöltem Kaint és feltámasztottam a halott Ábelt, dicsőségre, hirre és gazdagságra.

- De te bele is költöztél az én dicsőségembe, hirembe és gazdagságomba.

- Mit tettem egyebet? Ha átadom a képeidet valami ügyes kufárnak, vagy muzeumi hiénának, pár sorral elintéznék, vagy jó üzletet csinálnak idegen latrok a bőrödn. Ez a legjobb eset. De lehet, hogy a kutya sem vesz észre.

- De én így meghaltam - jajgatott Ábel keservesen...

- Meghaltam én! Meghalt Medgyessy Kain, számtan és fizika professzor, tartalékos hadnagy, a 82. gyalogezred kötelékében. Nézd meg a veszteségi kimutatást. Hősi halott vagyok, akire már a Markó-utcai realisták sem emlékeznek. De Medgyessy Ábel, az él és tele van a nevével az ország...

- De az te vagy...

- Én?.. - Nevetett a másik. - Én? Ábel, nem érted meg az én tragikumomat?

Ábel megriadva, értetlenül bámult a bátyjára. Kain lázasan folytatta:

- Mit tettem én, Ábel? Összegyűjtöttem a képeidet, kiváltottam a Reinitz urnál hagyott kollekciót, forgalomba hoztam a nevedet, vagyont gyűjtöttem, hirt, dicsőséget szereztem neked, azaz egy Medgyessy Ábelnek, aki mindezt nem tudta, vagy nem akarta önmaga megcselekedni, akiről én azt hittem, hogy talán már nincsen is az elevenek között.

- De azért mégsem kellett volna...

- Mit nem kellett volna? Nem volt talán szükség az emberek között járó, önmagát és a művészetét adminisztráló eleven férfiura, aki aktualitást, divatos érdekességet, szint, pikantériát ad a nevének, aki - s ez a legfőbb - saját maga látja a hasznát a te elprédált, elhajigált, semmi-be sem vett képeidnek. És mindezt kinek? Neked, Ábel, neked.

- Nekem?

- Hát ki az a Medgyessy Ábel, én, vagy te?

- Téged gondolnak annak.

- De én tudom és te is tudod, hogy nem én vagyok a nagy, az istenített és imádott művész, hanem te. Én csak az impresszárió, az adminisztrátor, a te képviselő, szolgád, hordárod, a cégéred.

- De a tied minden...

- Micsoda? Mi az a minden? Egy falat kenyér, kocsi, két ló, egy tehén, baromfiudvar a kert végén, egy páva...

- Jaj... az én álmaim!

- No, hacsak erről álmodoztál, ez mind a tied, Ábel, ha akarod, velem közösen, ha akarod, egyedül a tied, kizárólag a tied.

Ábel ijedten védekezett.

- Nekem nem kell a másé...

- De értsd meg, ez nem a másé, ez Medgyessy Ábelé. Nézd meg a telekkönyvet, nézd meg a takarékpénztári számlámat, nézd meg a katalógust...

- Tudom, tudom, de én... hol vagyok én?

Kain méltatlankodva felkiáltott:

- Te kérdezed tőlem? Én kérdezem tőled: hol vagyok én, édes kis öcsém, hol van az én nevem, az én matematikai és fizikai tudományom, az én akadémiai tagságom, egyetemi katedrám, amiről álmodoztam. Erre felelj, Ábel!

Ábel ijedten csuklott egyet és nem tudott válaszolni. Már szánni kezdte Kaint és szeretett volna rajta valahogy segíteni. De e pillanatban belépett a szobába a magas, szőke asszony és mosolyogva, gyengéden nyújtotta a kezét.

- Ábel, nem ismer?

A festő fürkészve nézett a komoly, harmincéves, imponáló előkelőségű hölgy szemébe.

Ugy érezte, hogy ezt a ragyogó és mindig álmoszemű, mámoroszemű, majdnem részegszemű asszonyt már látta az életben. Nem tudta, hogy régen-e, vagy csak a közelmúltban, de... igen... a hangjára is emlékezik. Egyszerre csak szélesre derült az arca. Hiszen ez a Bécsből utazó hölgy, aki elvesztette az ékszereit, meg a leveleit.

Majdnem el is mondta, ami átvillant az agyán. De az asszony nem úgy nézett rá, mint holmi vasuti ismerősre.

- Ábel, nem ismer? - Ez nem így hangzott volna, ha a pikáns, selyemharisnyás, bécsi kalandot, lumpolást és ura tudtán kívül hozott ékszereket emlegető hölgy állna előtte.

Nem. Az asszony nagyon hasonlít rá, de mégsem az. Ez egy komoly, fenséges papnő, a ház finom és előkelő asszonya, az pedig egy bujatekintetű, kacér démon volt... És a frizurája is más... Ej, ej, Ábel egészen elszégyelte magát.

Az asszony nyugodtan, rokoni melegséggel nézett rá, mint egy ifju matróna.

Ábel a bátyja felé fordult.

- A feleséged?

- A feleségem, Bella, a kis Bella. Nem emlékszel rá?

Ábel szeme kerekre nyílt és szájaszéle lekonyult nagy elcsodálkozásában.

- Bella? Uristen... a kis Bella.

- Ábel! - sikoltott fel az asszony és a nyakába borult. - Te rossz, lump, csavargó Ábel! Miért hagytál el engem?

Ábel engedelmet kért, hogy egy kissé kizihálja magát. Rendbe szedte a gondolatait. Igen, mielőtt végképp elhagyta Pestet, volt egy kis kalandja. Egy kis piktorina s Bellának hívták. Huszesztendős sem volt. Magas, vékony, gyengéd, szőke, kékszemű.

Ránézett Bellára. Ő az, igen, az ő régi kis pajtása, egyetlen igazi és komoly szerelme, nem pedig a vasuton utazó, kalandvágyó asszony.

- Igen, ő az, bár kétségbeejtően hasonlít az utitársához.

Egy pillanat alatt végigszáguldott az emlékezetében a kis Bella története.

Nagyon szerették egymást. Jaj, erre nem is jó rágondolni. De a bor, a kártya, az adósságok, a nagy csömör... ő nem bírta tovább. El, el innen, messze, új emberek, új dolgok, új élet felé!... És itthagytta Bellát is, nagyon fájt a szíve, de itthagytta, többet nem is tudott róla, pedig most látja csak, hogy ő lett volna az az egyetlen, az a komoly, fenséges, büszke szőke asszony, a feleség, az anya...

- Jaj, az én álmaim!... - sóhajtott, anélkül, hogy tudott volna róla.

- Ábel, mi bajod? - kérdezte a bátyja aggodalmas hangon.

- Ábel, beteg vagy? - zengett a szőke Bella hangja.

És mind a ketten hozzája rohantak és cirógatták, mint egy gyermeket.

Ábel nem szólt, csak hol az egyiket, hol a másikat nézegette. Aztán lassan, lihegve, bocsánatkérően mosolygott.

- Ha tudtam volna, nem jöttem volna haza!

Kain derülten felkacagott.

- Ez lett volna a legnagyobb vétked ellenünk. Ábel, téged az Isten küldött haza.

- Nekem itt nincs semmi keresnivalóm. Ha elárulom a Kain és Ábel titkát, téged is, Bellát is tönkreteszlek, meg azt a kis harmadikat is... Ugy-e, a ti gyermeketek?...

Behozták a kis angyalfejű szökét.

- Ez a te második apuskád... - mondta neki sok forró kacérsággal Bella.

A kis leány elfordította a fejét.

Ábel arra gondolt, hogy ez a kis Klári az ő gyermeke volna, ha...

- Bella, eredj aludni, úgylis fáradt vagy az utazástól.

- Megengeded, Ábel? - mentegetődzött Bella mosolyogva. - Ma jöttem meg Bécsből.

Ábel és Bella szeme összevillant.

Ábel kétségbe volt esve. Ékszer, levelek, az uram úgy sem tudja... a frivol nevetés, a selyemharisnya, a térdig felcsapott szoknya... Ez az asszony volt az? Aki most oly fölényes, oly előkelő, oly nyugodt és olyan imádandó, mint egy égből leszállt kherub.

És nem fél, hogy most elárulom őt?

Nem.

Az asszony derűlten, kedvesen, egyszerű baráti mosollyal nyujtotta a kezét.

- Jó éjszakát, Ábel.

- Vagy talán mégis tévedek - töprengett magában a férfi. - Hiszen azért lehet, hogy ő is ma jött meg: Bécsből, az a másik hölgy is és hogy csak pokoli hasonlatosság az egész. Lám, ők is, Kain és Ábel, hogy hasonlítanak egymáshoz. De ők testvérek.

- Ej, mit kínozom én magamat az ő ékszereivel. Mi közöm nekem az ő hűségéhez?

De a kedve elkeseredett.

Gorombán szólt Kainra.

- Kain, te azért mégis csak megöltél engem.

Kain idegesen válaszolt.

- Rajtad áll, hogy visszaadd a kölcsönt...

- Nem. De én is élni akarok... Én is ember vagyok. Jó. Hát megtörtént. De eszelj ki valamit, hogy én is feltámadhassak.

- Rajtad áll - zugott tompán a Kain sötétszínű, zengő baritonja.

Ábel megijedt.

- Nem akarlak bántani. Isten ments! De nézd, Kain, én most egy második Ábel vagyok, egy felesleges, sőt hihetetlen és veszedelmes második. Ha én jelentkezem az emberek előtt, vagy becsuknak az örültek házába, vagy...

- ...Engem a börtönbe - egészítette ki Kain.

Ábel szörnyűködött.

- Óh, jaj, hogy akarnám ezt. De eszelj ki valamit, az Istenért, hogy én is beállhassak az élők közé és birtokba vehessem a magam nevét, lelkét, művészetét, életét... Kain, az Istenre kérlek, gondolj ki valamit...

Kain megsimogatta az öccse fejét és leültette egy puha bőrfotelbe. Ő is leült, vele szembe és magyarázni kezdte:

- Ábel, én nem értelek, téged. Neked örülnöd és hálálkodnod kellene ahelyett, hogy desperálsz a jövődön. Mert mi történt köztünk? Valljuk meg magunk közt, te elég haszontalan és semmirekellő fickó voltál egész életedben. Igaz?

- Igaz!

- No. Egy-két pompás képet festettél, amelyet a műértők megbecsülnek most, hogy én kinyitottam a szemüket. Igaz, hogy szükség van valakire, aki kinyissa az emberek szemét?

- Igaz.

- No. Hát most mondd meg nekem, mi kell még egyéb?

Ábel nem tudott felelni. A bátyja folytatta:

- Cudar ez az élet! Nem te, de nálad sokkal erősebb legény is fejjel megy a falnak. Egy rossz leány, egy átdőzsölt éjszaka, egy szerencsétlen börzespekuláció, egy pecches kártyaparti és az élet leszakadt alattunk. Így van?

- Így - nyögte Ábel keservesen.

- Az emberek irigyek, ostobák és hálátlanok. Ma istenítének, holnap lehurrognak. A dicsőség bajjal jár. Miniszter, mecénás, tárlat, muzeum, vevő, képkereskedő, publikum, sajtó, mennyi vesződség, mennyi megalázkodás, bosszuság és csalódás! A vevő szeszélyes és buta. A kereskedő hazug, önző és fukar. A kritikus szemtelen és pöffeszkedő. A tömeg hiu, követelődző baromcsorda. Nos, kedved van velük viadalra kelni?

- Nincs.

- Nahát. Ezt mind elvégeztem én.

- És mi marad nekem?

- A pénz, a jólét, a kényelem.

- Ez a szatócsok álma.

- És a dicsőség, a hír, a halhatatlanság.

Ábel nyomoruságosan csóválta a fejét.

- Nem tudják, hogy én...

Kain dühösen felkiáltott:

- Mit nem tudnak rólad?... Hogy nem te fogsz kezét a vernissageon a miniszterrel?

- Óh!

- Hogy nem a te füledbe sutognak öreg megveszett hisztérikák?

- Pfuj!

- Hogy nem a te kabátod ujját rángatják a mamájuk szeme előtt kacérkodó romlott kis bestiák?

- Áh!...

- Hogy nem neked kell válaszolni a bamba kérdezősködésekre, amelyek a véredet forralják és széttépik az idegeidet?... Nem jobb neked ezalatt szépen Olaszországban vagy az Északitenger partján, vagy Párisban élvezni az életet és gondtalan, édes semmittevésben elkölteni az évjáradékot, amit én és Bella küldünk neked?...

- De én utálok ezt a kitartottságot.

- Boldogtalan ember! Hisz te tartasz ki minket a neveddel, a képeiddel...

- Hogyan? De hát a képek elfogynak...

- Bella fest, amennyit csak meg tudnak fizetni.

- Bella?

- Ő. Nagyszerűen variálja a te motivumaidat. Te sem tudnád a magadétól megkülönböztetni. Minden ecsetvonás a tied... Nem láttál még Bella által festett Medgyessy-képet?

- De hisz ez borzasztó!

- Semmi borzasztó. Bella és én feláldozzuk magunkat a te neved dicsőségére és ontjuk neked a pénzt.

Aztán még komolyabban folytatta Kain:

- A művész élete két részből áll, fiam. Az egyik egy kis stáció, innen a siron, a máról-holnapra való egzisztencia, egy rövidke földi élet, hétköznapi bizonyos száma, hónapok, évek unalma, fáradtsága, jóban-rosszban való hányt-vetett vegetáció. A másik a halhatatlanság. Mit kívánhat az ember? Jó, kényelmes, dus, gyönyörökkel teli életet itt és nagy, fényes, örökkévaló nevet amott, a siron túl. Mind a kettő a tied. Nos, kell még valami egyéb?

Ábel kinosan feszengett a széken.

Kain enyhe legyintéssel hozzátette:

- De ha ez sem elég neked, akkor is pompás és könnyű a megoldás. Most, amíg a kollektív kiállítás lezajlik, te tovább is inkognitó maradsz. Aztán, ha elfog a vágy a miniszteri parola után, akkor én tűnök el végképp és te foglald el az én helyemet, Ábel. Jó?

Ábel szeme szikrákat hányt meglepetésében.

- Hát ez is lehetséges?

- Gyerekjáték az egész. Félévig egyikünk sem mutatkozik. A művész külföldi tanulmányutrament. Aztán nem én jövök vissza, hanem te. Annyira hasonlítunk egymáshoz, hogy senki sem veszi észre a cserét. Nem nagyszerű ez?

Ábel boldogan fellélegzett.

- Kain, te lángeszű vagy és a legjobb ember a világon. És hogy örül ott fenn, a mennyországban, szegény édesanyánk, hogy te ilyen áldásosan elrendezted mind a kettőnk életét...

Egymás nyakába borultak és Ábel sirt. Kain szomorúan, keserűen nevetett. Most már ő sajnálta Ábelt.

Este megígérte Ábel, hogy a husz miniatűrt szintén odaadja a kollektív kiállításra. Az lesz csak a bomba!

Kain fanyarul mosolygott.

- Sohasem lehet tudni.

Bella is közbeszólt:

- Csak tulságosan jók ne legyenek azok az aquarellek.

- No, majd meglátjátok.

Éjfélkor bucsuzkodott. Az ajtóból ijedten visszafutott Kainhoz.

- Öreg, kis Kain, nekem egy fillérem sincs.

Kain szeme felcsillant. Most már nyugodt volt és boldog. Nevetve cibálta meg Ábel fülét.

- Öcskös, öcskös, hát ott kezdjük, ahol tiz esztendeje abbahagytuk?

- Véletlenségből.

- Tudom, tudom, ez az örökkévaló refrainje a te véletlen életednek. No, nem baj. Futja a Medgyessy Ábel millióiból.

Aznapi Kain és Ábel oly boldogan feküdt le éjjeli nyugalomra, mint valamikor régen Pécsett a Klimó-utcában, az édesanyjuk fehérfüggönyös, rózsaszínvirágos tapétájú alkovos hálószobájában.

VI.

Ábel belátta, hogy Kain bölcs férfiú, kitűnő üzletember és gyengéd, jó testvér. Odaadta neki a husz miniatúrt. Kainnak és Bellának elállott a lélegzete. Az Odyssea egyes jelenetei voltak a csonthártyára rálehelve: Kallypso, Cyrce, Penelope, a Kérők, Telemachos... monumentális kompozíciók a XVII. század miniaturistáinak legtökéletesebb fakturájával.

- No, ezt csak amerikai milliárdosoknak! - kiáltott fel Kain.
- A tárlatra most csak kettőt... Évenként csak kettővel jövök ki - a teremfáját... Nem csinálunk nekik önmagukkal konkurenciát - tette hozzá Bella.
- Ellenkezőleg. Mint sorozatot adom el egy Carnegienek.
- Egyenként többet adnak érte.
- Tizezer frank darabja!
- Tizezer dollár!
- Jaj, te drága, te édes, te halhatatlan!
- A világ első festője!

Bella Ábel nyakába esett és forrón, hosszan, szinte szerelmesen csókolgatta. Ábel testén a dicsőség, a hiuság, az elégtétel és a gyönyörűség érzése hullámozott keresztül.

Igaza van Kainnak. Minden az enyém. Enyém a dicsőség... kell-e ennél a két embernél nagyobb, szebb, hozzáértőbb közönség?... Enyém az anyagi haszon... a milliók az én zsebembe vándorolnak... enyém az asszonyi csók jutalma...

De itt meghökkent egy kicsit. Bella Kain felesége és ő szégyelte magát, hogy sógornője extázisait félreértette.

A szállodából átköltözött Kainékhöz. Ez Bella eszméje volt, aki azzal indokolta, hogy Ábelnek szüksége van egy kis családi melegségre.

- Csak néhány hétre, ameddig kipiheni magát.

Kain is helyeselte. Csak arra kérte, hogy ne mutogassa magát a városban. A két példány Medgyessy Ábel mindenféle felesleges zavarokat idézhetne elő. Bellával megbeszélte, hogy Ábel egy percre se hagyja el a gellérthegyi villát.

Ábel nem is vágyakozott az emberek közé. Egész nap a kertet, a majorságot, a terraszt, a pompás műtermet, Kain könyveit és a kis Klárcsit élvezte. Be sem telt az idillikus örömmel, a gondtalanság, az uri mód, a tiszta, hűvös, finom ágy, a jó szagok és virágos hajnalok gyönyörűségeivel.

Megállapította, hogy életében sohasem volt ily boldog. Közben Bellát bámulta. Az ő kissé hideg, fehér arcát, szemérmes kék szemét, magas királynői és mégis gyengéd termetét. Ezt az egyet irigyelte Kaintól. De nyomban hozzátette:

- Igaza van Kainnak. Én őt is elprédáltam. És mellettem elkallódott volna. Az is Kain érdeme, hogy a kis piktorina ilyen nagyszerű, finom, előkelő dáma lett. Megérdemli Kain a maga boldogságát.

Három napig tartott ez az idyll. Kain ezalatt folyton a városban járt, rendezte a képeit. Tanácskozott a Művészházban, fogadta az idegen vendégeket, irt, kocsizott, futkosott, izzadt és este holtfáradtan dobta bele magát az ágyba. Ábel hálát adott az Istennek, hogy ezt is mással végezteti, ő már régen megundorodott volna az egész kiállítástól.

De a negyedik napon eszébe jutott, hogy mégis csak szeretné látni a saját képeit.

- Ez csak természetes? - kérdezte félénken Bellától.

- Természetes, de felesleges és veszedelmes.

- Miért?

- Összetévesztenének benneteket.

- De én titokban mennék be, csak úgy besurrannék egy kicsit.

- Ej, Ábel, hát ilyen hamar meguntad magad?

Ábel elszégyelte magát. De unatkozott. Amióta látta, hogy nem szabad elhagynia a paradicsomot, azóta gyakran kikiváncozott.

- Hátha kicsit lemennék egy budai kávéházba? - vetette fel egy este Bella előtt a merész problémát.

Bella összecsapta a kezét.

- Ábel, te lumpolni akarsz.

- Isten ments, csak egy kicsit elnézegetni.

- Mit?

- Ujságokat.

- Itt több van, mint a kis budai kávéházban.

- Egy feketére.

- Itt jobb kávé-t kapsz.

- Kicsit embereket látni.

- Asszonyokat, ugy-e? - kérdezte Bella hamis, de szemrehányó tekintettel.

- Bella, ne tréfálj.

A szép, magas, komoly dáma belenézett Ábel bágyadt, gyermekes szemébe.

- Asszonyokat szeretnél nézegetni.

- No és? - felelte ugyanolyan tréfásan Ábel.

- Hát én nem vagyok neked elég néznivaló?

Ábel elpirult.

- Az más.

- Mit más? Én nem vagyok csinos?

- Nagyon - nyögte ki Ábel és arra gondolt, hogy most éppen olyan a hangja, a vállmozdulata, az égő tekintete, mint akkor... ott... a vasuti fülkében.

- Talán öreg vagyok?

- Bella!

- Nem tetszem neked?

- Bella!

Ábel elsápadt. Bella hangja bánatosan és féltékenyen reszketett.

- Hát nem megyek kávéházba.

- De csak eredj.

- Nem megyek.

- De úgy látom, hogy itt nem találod meg azt a bizonyos klasszikus típust. Csak eredj a kávéházba.

Ábel otthon maradt, de oly ideges volt, hogy nem birt magával. Folyton arra az asszonyra gondolt, akivel együtt utazott Bécestől Budapestig.

A vernissage napján egészen egyedül volt otthon. Kain és Bella a Ritzben vacsoráztak. Ábel örült nyugtalanságban költötte el otthon az estebédjét. Most borzasztó elhagyatottnak érezte magát. Megvallotta magának, hogy irigylő és majdnem gyűlöli Kaint. Ez mégis égbekiáltó igazságtalanság, ami itt végbemegy. Kain és Bella most fényben, pompában, dicsőségben ragyog, ő pedig itthon kinlódik az unalmával és elhagyatottságával. Valósággal éhes volt a dicsőségre és ünnepeltetésre.

De mindez Kainé. És hozzá még Bella is Kainé. Most majd hazajönnek, boldog mámorban, pezsgősen, ragyogón, tüzesen, szerelmesen és az ő börtönbe zárt, emberszemek elől eltakart holtteste felett összeölelkeznek...

Csak legalább Bella maradt volna meg az ő kárpótlásául! Bella gyönyörű asszony.

- Ejnye, csak nem vagyok szerelmes Bellába? - kérdezte ijedten önmagától. - Bella romlott egy bestia.

Ezt a gondolatot hamar elűzte magától, de aludni nem tudott, elviselhetetlen izgalmat érzett és szinte félőrülten járt-kelt alá a szobájában.

Megpróbálta elálmosítani magát. Lement az ebédlőbe és megkereste a konyakot. Egy egész nagy üveget talált. Ivott belőle egy pohárkával. Aztán kávéfőzőt. Az még jobban felizgatta. És folyton Bella arca, szeme, kezejárása, egész finom, magas, tömött alakja vibrált a homályosuló szeme előtt. Ujra ivott. Az órát nézte. Éjfél. Félegy. Egy óra. Uristen, mit csinál most Bella? Kacérkodik, koccint, összevillan a tekintete, talán suttyog is valakivel.

Éleset dobbant a szíve, de aztán bárgyun mosolygott, kinevette magát.

- Mit izgat ez engem - folytatta - ez is a Kain bátyám baja.

Egy pillanatig határozott kárörömet érzett.

- Ugy kell a kis öregnek, miért vette el tőlem!

De ezalatt azt is gondolta, hogy Bella még sem kacérkodik senkivel, mert ő képtelen volna minden komisszágra.

De miért volna képtelen? - jutott hirtelen eszébe. - Hiszen már velem is kacérkodott. Vagy én tévedek? Én vagyok a rosszhiszemű, alacsony gondolkodású, komisz?

Elűzte magától ezeket a gondolatokat. Ivott. Most már nagy pohárból itta viz és tea nélkül a méregerős italt. A szeme vérben forgott és nem tudott felkelni a kanapéról.

- Mi ez? Részeg vagyok talán? Mindegy, de így nagyon jó.

És újra töltött és ivott. Ujra eszébe jutott a maga furcsa, szégyenletes és piszkos helyzete. Bella céda, hűtlen, házasságtörő asszony és Kain szélhámos, tolvaj és testvérgyilkos.

Borzasztó düh rázta össze a lelkét.

- Ők ünnepeltetik magukat és engem itt hagynak a börtönben egy üveg pálinkával. Hogy igyam le magamat, mint egy fegyenc. Kain pedig ott ül az asztalfőn és asszonyok lángoló tekintetében, szerelmek sóvárgásában fürdik boldogan. És elcsábítja őket az én nevemmel, az én művészetemmel, mint azt a szép, illatos kis Ilonkát, a Reinitz úr lányát és aztán elrugja őket magától, mint egy megcsömörlött szultán. Én pedig itt rothadok. Pfuj!

Hej, ha most a selyemruhás, ékszeres, mezítelen vállas asszonyok között rászólna az Uristen, mint ahogy a bibliában van:

- „Kain! Hol van Ábel, a te atyádfia?”

Ábel bambán nevetett és tovább füzte a gondolatot.

Kain pedig mit tudna mást felelni? „Nem tudom, avagy őrizője vagyok-e én az én atyámfia?” Hehe. Ezt felelné Kain és Bella bizonyíthatná, hogy Kain valóban nem őrizgetheti otthon Klárikát és az ő atyafiát, Ábelt.

Ezt háromszor-négyszer elismételgette magában.

Aztán újra mondogatni kezdte a biblia szavait.

- „Mondá pedig az Úr! Mit cselekedtél? A te atyádfiának vére kiált énhozzám a földről.”

Maga is elérzékenyült. Könnyeit törülgette és szepegett, mint kisgyermek korában.

E pillanatban kinyílt az ajtó és belépett Kain és Bella. Mosolygósan, mámorosan, Kain frakkban, Bella félig meztelenül a szoros, feketeselyem ruhájában. Gyönyörű volt és a pezsgő és diadal, az imádat és saját szépsége lángolóvá, bujává, részeggé tette a tekintetét. Igen, ez ő, a fülkében kacérkodó némbér.

- Hát te még virrasztol, kis Ábel? - nevetett a sógora felé, hozzáugrott és beledobta magát az ölébe. - Óh, milyen gyönyörű volt ez a nap, Ábel! Ábel, te vagy a legnagyobb művész a világon!

Kain összeráncolta a homlokát.

- Nem látod Bella, hogy Ábel részeg, mint a csap.

Ábel felugrott.

- Hazudsz, nem vagyok részeg, de te aljas, gaz, piszkos tolvaj vagy! És te is az vagy, te komisz némbér, te bűntárs, te kígyó, te cudar!

- Ábel! - ordított fel Kain és öccsére emelte a kezét.

Ábel pedig mint egy őrző szent, mint egy apokaliptikus jelenés, felmagasodott és csodálatosan zengő hatalmas hangon rákiáltott bátyjára:

- „Kain! Hol van a te atyádfia, Ábel?”

Bátyja rémülten nézte a megmagasztosult részegét. Neki is eszébe jutott, hogy hányszor olvasták gyermekkorukban babonás félelemmel a biblia borzasztó szavait.

Ábel pedig a tébolyodottak makacsságával folytatta:

- „Mit cselekedtél Kain? a te atyádfiának vére kiált énhozzám a földről. Mostan azért átkozott légy e földön, amely megnyitotta az ő száját, hogy befogadja a te atyádfiának vérét a te kezedből.”

- Ábel, Ábel! - sikoltozott Bella és rávetette magát sógorára, átölelte és a fejét szívéhez szorította. - Ábel, beteg vagy, feküdj le, gyere a szobádba, én virrasztok fölötted.

- Részeg, - dörögött Kain, hogy elleplezze a maga megindultságát.

Ábel pedig Bella karjai között, tehetetlenül, zagyván, alig érthetően motyogta tovább:

- Mostan azért átkozott légy... átkozott légy, bujdosó és vándorló légy e földön, mint amilyen én vagyok s akárki rámtalál, megölhet engem... Megölhet... kis Bella, édes kis Bellám, ölj meg engem... ölj meg... Jaj.

Eszméletlenül összeesett.

Kain és Bella felvitték a szobájába, levetkőztették és lefektették.

Bella keresztet vetett a szegény öntudatlan Ábel feje fölött.

VII.

- Ábel idegeit teljesen tönkretette ifjúságának töméntelen bűne, a sok alkohol, Páris, az internálás, a fogolytábor - állapította meg másnap komoran Kain és valami külföldi szanatóriumot emlegetett, ahol kigyógyítanák.

Bellára bizta, hogy erre beszélje rá Ábelt.

Ábel másnap délig aludt. Azután megfürdött és visszafeküdt az ágyba. Ugy érezte magát, mint a beteg a nagy, majdnem halálos narkózis után. Az ablakot kinyitatta, a kertből akácvirág és korai rózsza illata áradt be. Csakúgy dőlt a napsugár a széles nyíláson és aranyba fűrdette az ágyat, Ábel még párolgó, tiszta testét, a habfehér, friss mosás-illatú ágyneműt. A magával megbékélt, éledező, bűnbánó ember erős feketekávé szűrőcsölgetett.

Halkan kinyílt az ajtó és besurrant a szobába Bella.

- Jó reggelt, Ábel.

- Bella... meg tudsz-e bocsájtani? - nyögte Ábel keservesen.

- Szegény, kedves Ábel... jobban vagy? Nem fáj a fejed? Ne hozzak valamit?

- Köszönöm.

- Megengeded?

Bella odaült az ágy szélére. Ábel érezte az asszony gyengéd, de átható, finom parfümjét.

- Bocsáss meg Bella... Kain haragszik?

- Mi kérünk tőled bocsánatot. Mindennek mi vagyunk az oka. Nem haragszol, Ábel?

- Én...?

- Minden okod megvan. Mi nagy bűnösök vagyunk. Azt, amit mi tettünk, nem szabad emberrel cselekedni.

- Én beleegyeztem.

- De nem tudod megtartani. Ez emberi képtelenség. Óh, én nagyon sajnállak téged.

- Én nem érzem magamat szerencsétlennek.

- De én tudom. Én érzem a te tragikumodat. Ez az élőhalott állapot nem embernek való. Ábel, én segíteni szeretnék rajtad.

Ábel kinyújtózkodott a vékony, puha, világossárga gyapjútakaró alatt. Bella hangja kéjes muzsika volt a fülének, a közelsége megremegtette és gyengéd, meleg szavai lágyan végigborzongtak a hátgerincén.

- Beszélj, beszélj, Bella.

- Én tudom, hogy te mást érdemelsz tőlünk. Te megkövetelhetnéd, hogy mi elkotródjunk az utadból.

- Az Istenért, Bella...

- Igen, igen és te titokban meg is követeled. De nagyon jó a szived, lágy fiu vagy és megszoktad, hogy valami hatalom alatt élj. Ám az eszed, a férfias büszkeséged, a művészi öntudatod követeli és sürgeti a te jogaidat. Én tudom. Én is úgy volnék a te helyzetemben.

- Ne beszélj ilyet, Bella...

Ábel kinyújtotta a kezét, Bella megfogta. Meleg volt a kis tenyere, ahogy az erős, csontos, kékeres férfi kezét a magáéban megszorította.

- Nekem nagy lelkiismereti furdalásaim vannak... De hát ami megtörtént, azon nem lehet változtatni... Lásd, Ábel, alapjában véve úgy áll a dolog, hogy... hogy...

- Mit akarsz mondani?

- ...Hogy te voltál hűtlen...

Ábel eleresztette a forró, puha kis kezecskét.

- Tudom.

- Ezt nem kellett volna tenned.

- Ostoba, örült, tacsóköltyök voltam...

- Bánod? - kérdezte kacérul az asszony.

- Nagyon - felelt mélységes, meghatott őszinteséggel a művész.

- Én is, - vallotta meg Bella.

Azután hirtelen elkacagta magát. Megrázta aranyszőke haját, amelyet átvilágított a nap és felgyújtotta, lángralobbantotta az asszony hófehér arcát. Mellén mélyre csuszott le a pongyolája. A bőre vakított és hamvas felületén sziporkázott a ráhulló sugár. Bella vidáman kacagott.

- Csak nem fogjuk egymást a régi emlékekkel megríkatni, Ábel?

- Vége mindennek.

- Csak most kezdődik az élet, - mondta az asszony hirtelen és fölvetette nagy, sűrű, barna szempilláját.

- Hogy érted ezt, Bella?

Bella maga is megijedt. Hirtelen összekapta mellén a pongyoláját és anyáskodva szólt Ábelhez.

- Mi elmegyünk innen, Ábel.

- Hova?

- Külföldre.

- Szent Isten, mennyi időre?

- Örökre.

Ábel megragadta az asszony kezét.

- Miért?

- Hogy visszaadjuk neked, ami a tied.

Ábel majdnem sírva fakadt.

- Bella, édes, drága kis Belluska, esküszöm, hogy nincsen semmi kívánságom. Én mindent neked és Kainnak köszönhetek. Én nem akarok semmit, engedjetelek itt élni a közeletekben.

- Nem, nem, éppen ez az, amit én nem akarok.

Ábel megijedt.

- Te nem akarod, Bella?
- Én. Éppen én. Nem is Kain, hanem én!...
- Miért te?
- Mert én félek.
- Tőlem?
- Nem.
- Kaintól?

Az asszony a fejét rázta. És titokban odacsusztatta a kezét Ábel forró szíve fölé.

- Hát kitől? - dadogta Ábel ájuldozva a szívdobogástól és testi izgalomtól.
- Magamtól, Ábel, - suttogta az asszony és megfeszített karjával ellökte magát a férfi ágyától. Ábel összezsugorodott a takaró alatt, mint egy didergő, hideglelt gyermek.
- Óh!...

Csak ennyit tudott kipréselni a türehtetlenül forró, kiszáradt torkán.

- Nos, hát elmegyünk.
- Ábel felemelkedett. A hangját visszakarta és erélyesen, szinte kiáltozva beszélt.
- Ti nem mentek sehova. Én megyek el innen.

Az asszony szeme megcsillant.

- Hova gondolsz, Ábel?
- Nem tudom, elmegyek.
- De nem örökre...
- Örökre!
- Ábel, emlékezzél meg a megállapodásunkra... Egy kis ideig még hadd vezesse Kain a dolgokat, hadd szerezzen vagyont, aztán mi letününk és következél te.
- Én nem arra gondolok. Én megyek és utánam az özönvíz.
- Ábel, - kiáltott az asszony és föléje borult a pongyolás, üde, leplezetlen, gyönyörű testével. - Nem engedlek tovább, mint... mint legfeljebb egy hónapra...
- Hova? - kérdezte gépiesen Ábel.
- Mondjuk, egy külföldi szanatóriumba...

Ábel egy kicsit gondolkozott.

- Nem, Bella, nekem nincs szükségem szanatóriumra. Én lemegyek Pécsre, ahol gyermek voltam, boldog és ártatlan. Odamegyek, Pécsre.
- Kihez?
- A szőlők között sok a lakatlan villa. Egyet kibérek.
- És mit csinálsz te ott?
- Dolgozom.
- Festesz?

- Festek. Most, érzem, összehasonlíthatatlanul szép dolgokat fogok csinálni.

- Nem ismernek ott nagyon?

- Huszonöt éve nem jártam arra.

- De a neved...

- Nekem nincs nevem... - felelt Ábel, egész gyermekes, naiv, engedelmes őszinteséggel. - Majd ti adtok valami szürke, semmitmondó nevet. Inkognito leszek ott, - tette hozzá mosolyogva, - mint egy száműzött király.

Hirtelen eszébe jutott a vasúti utazás. Jobb is, ha elszalad innen, ahol folyton kínozza a cinkosság rettentő büntudata. Hogy nem meri ő Bella szemébe vágni az elveszett ékszerek történetét! Miért nem meri? És Bella mért oly biztos a bűntárs hallgatásában? Ránézett az asszonyra. Bella nagy szeme tele volt könnyekkel.

- Ábel, te vagy a legnagyobb lélek ezen a világon.

A művész zavarba jött és szaporán, lihegve beszélt.

- Ott éldegélek egy ideig, amíg ti rendbe nem jöttök a dolgaitokkal.

- S aztán?

- Aztán... aztán... majd te megmondod, hogy mit kell cselekednem.

Bella ráhajolt a betegre és megcsókolta a homlokát.

- Legyen úgy, ahogy te akarod, Ábel.

És gyorsan kisurrant a szobából.

Bement Kainhoz, aki éppen esti toalettot csinált. Kain kölnivizzel dörzsölte a kezét, hátra sem nézett, csak úgy öltözködés közben megkérdezte:

- Nos?

- Rendben van, Ábel megy.

- Szanatóriumba?

- Nem, Pécsre.

- Mit fog ott csinálni?

- Dolgozik.

- Annál jobb, - morogta Kain és megfordult, hogy kösse meg Bella a nyakkendőjét.

Amíg az asszony a csokorral vesződött, Kain Bella puha, ruganyos csipőit simogatta.

- Derék asszonyka vagy, Bella!

Az asszony titokzatosan mosolygott.

VIII.

Ábel leutazott Pécsre. Kis villát bérelt a szőlőhegyek között, álnév alatt, inkognito, mint egy száműzött király, Boncz Ábelnek hivatta magát és csak egy öreg, félig süket, félig vak gazdaasszonyt tartott magánál tisztogatni, mosni és gondozni a baromfiakat. Mert szép, nagy fajtyúkokat tartott, hogy mégis valamit megvalósítson párisi álmaiból.

Boldog volt, hogy közelébe jutott édesanyja sírjának, ott lenni, a völgyben, a temetőben, ahol minden héten kétszer meglátogatta. Egyébként dolgozott, pipált és álmodozott. A városban nem ismerte senki. Nem is igen mutatkozott. Közel a szőlőkhöz, a város északi lejtőjén talált egy csendes, egyszerű, füstös, kurtakorcsmát. Odajárt, ha éppen megéhezett, vagy emberek beszédjét hallgatni jött türehtetlen vágya. Ez a korcsmázás még suhanckorából való, kiírt-hatatlan régi szenvedélye volt: most öreguras és nyárspolgáriás formában jelentkezett.

Temető, korcsma, a kis villa a szőlőhegyek között, szenvedélyes, szomorú, makacs és narkotikumra használt munka... ebben a szűk körben forgott az élete.

Csak, amikor lefeküdt az ágyba, akkor jöttek a nehéz lidércnyomások a mellére. Akkor Kain, Bella, a tárlat, Páris, a képek, a kis Klárcsi, a maga furcsa tragikus sorsa kóválygott a fantáziájában. És minden önmagában visszatérő gondolata végül is Bella alakja körül sűrűsödött össze.

Beállt a tél. Ábel nagy, orosz csizmával, prémes bekeccsel, fülvédő sipkával fegyverkezett föl a dermesztő hidegek ellen. Valóságos orosz hózivatarok tették járhatatlanná a szőlőhegyeket s a villa, ahol Ábel életének nagy részét töltötte, hideg volt, keresztül füttyült rajta a szél és hiába fütöttek félőlnyi fahasábokkal, megdermesztette csontjait a szigorú december.

- Itt nem lehet élni, - állapította meg szomorúan Ábel, - sem élni, sem dolgozni, sem aludni nem lehet s ha megbetegszem, megvesz az Isten hidegje és elpusztulok, mint egy gazdátlan kutya.

Beköltözött a városba. Kibérelte egy ügyvéd özvegyének két kényelmes, meleg, világos, utcai szobáját a bástyához közel. Későn. A meghülés már ott lappangott a tüdeje körül, köhögött, didergett, keményen szúrt valami a háta közepén, ágyának esett és kiverte a láz.

A házban senki sem lakott, csak az ügyvéd özvegye és két nőcselédje. Az orvos komoran ingatta a fejét.

- Tüdőgyulladás. Nem, inkább mellhártyalob, hosszadalmas betegség, nagy, gondos ápolás szükséges... Be kellene vinni a közkórházba.

- Várjunk még pár napot - könyörgött Ábel és gazdaasszonyának levelet diktált Pestre. Medgyessy Ábel festőművész címére. Három nap múlva visszajött a levél, hátán kis nyomtatott cédulával: Címzett elutazott.

- Kimentek külföldre, - gondolta Ábel. - Hja, persze, tél van, ilyenkor gyönyörű az élet Nizzában, a francia Rivierán, Monte Carloban vagy Görögországban.

Fájdalmas düh szorította össze a szívét.

- És engem még csak nem is értesítettek. Pedig bizvást el is vihettek volna magukkal... Görögországban nem okoz fölösleges zürzavarokat a két egyforma Medgyessy.

Háziasszonya aggodalmas arccal állt az ágya fölött.

- Boncz úr, mérje meg a lázát.

Ábel fölnézett és lázas fájdalmában is észrevette, hogy az ügyvéd özvegye szép, magas, harmincéves asszony, szőke, kékszemű és Bellára hasonlít.

- Nem tudok mozdulni.

- Majd én hóna alá teszem a hőmérőt.

És gyengéden fölemelte, inge alá tette a hőmérőt, rászorította a karját és szótlanul nézte a beteget. Ábel lehunyta szemét.

- Engem pedig itt hagytak, hogy dolgozzam nekik, mint egy rabszolga, Asszonyom!

- Tessék!

- Holnap bemegyek a kórházba.

Az asszony felsóhajtott.

- Isten ments. Boncz úrnak mozdulnia sem szabad.

Kivette a hőmérőt és megcsóválta szép, szőkefürtös fejét.

- Kórházba? Hogy is ne! Harminckilenc és fél.

Ábel ott maradt, az ügyvéd özvegye ápolta.

Egy hétig állandóan lázban delirizált. Nem tudta, hol van, mi történik körülötte, kinek az irgalma ápolja. Elsülyedt vele a jelen élet minden valósága. Éjjel és nappal egybefolyt és forró, emésztő örökkévalósággá nyúltak a napok.

Néha-néha megnyílt előtte egy-egy távlat, de sohasem a jövőbe, mindig csak a múltba. Jelenetek játszódtak le a behunyt szeme előtt. Zűrzavar, káprázat, rémkép, idill össze-vissza. Némelyik egy pillanatig tartott, a másik egy végtelenségig. Belehullámozott egyik a másikba és némelyik csökönyösen visszatért.

Gyerekek látták magát az édesanyja ölében, az alkóvos szobában. Az édesanyja azonban Kainnak szólította.

- Ez Kain - kiáltott föl öntudatlanul - hát én hol vagyok?

- Itt vagy fiam, az ölemben. Hiszen te vagy Kain.

- Én Ábel vagyok.

- Ábel és Kain. Ez a te két neved.

- De hát hol van Kain?

- Itt vagy az ölemben.

- Kain is én vagyok?

- Te. Ha jó vagy, akkor Ábel, ha rossz vagy, akkor Kain a te neved.

És a negyven fokos lázban csakugyan úgy érezte, hogy Kain és Ábel, mind a kettő az ő szívével dobog, az ő agyával gondolkodik, az ő szemével sír. Tökéletesen értette.

- Kain az én árnyékom?

- A rossz lelkiismeret, ha valamit vétettél - dorgálta az anyja.

- Hát Kain: bátyám?

- Ugyan, ki merné Kainnak nevezni a fiát?

Ez a kettősség nagyon kifárasztotta. De meg is vigasztalta. Majd vigyázok magamban a rettenetes Kainra - gondolta és kimerülten elaludt egy-egy ilyen vivódás után.

Két hét múlva elmúltak a lázak, megjött az étvágya, már maga is meg tudott fordulni az ágyban.

- Magának köszönhetem, asszonyom, - szólt meghatottan és megcsókolta az özvegy kezét.

- Nagyon aggódtam magáért.

- Miért?

- Hogy elpusztul...

- És aztán...

- No, Boncz úr! Maga tréfál.

- Nem, asszonyom, én nagyon szerencsétlen vagyok.

Az asszony szeme tele lett könnyekkel.

- Maga nagyon árva, kedves Boncz.

- Most nem - sóhajtott föl Ábel és hálásan nézte az özvegyet.

Lassan gyógyult a beteg. De nem is bánta, hogy sokáig tart a fölépülés. Ugy sem tudta, mitévő legyen majd az egészségével. A lelkében égő gyűlölet és szomorúság tanyázott. Kaint és Bellát fájdalmasan gyűlölte, mint egy megcsalt szerelmes.

Most már felült az ágyban, naponta fürdött, pompásan evett s a szép, meleg, tiszta szobából oly jó volt kinézni a fehérfüggönyös ablakon keresztül az utcára, ahol szeliden szállingózott a hó és az emberek feltűrt gallérral siettek otthonukba.

Eszébe jutott a gyerekkora, amelyben sokat betegeskedett és édesanyja szobájából éppen így nézegetett ki a hideg, havas, szeles utcára. Délután négy órakor füttyszó hangzott fel az ablak alatt és a mamája megszólalt.

- A pereces!

- Guszti! - ujjongott a beteg - vajaskiflit kérek.

És anyja kinyitotta az ablakot, hirtelen kikapta Guszti magasra tartott kosarából a kifliket, a kosárba pottyantotta a pénzt és sietve betette az ablakot. Milyen boldogság volt!

Ágya végén kis karosszékekben ott ült az özvegy és hímezgetett.

- Mit parancsol, Boncz úr, ozsonnára? Kávét? Vajaskiflivel?

Az özvegy hangja édesen csengett és a szeme jóságon, anyáson, de mégis fiatalos tüzzel lobogott feléje.

Ábel felült az ágyában.

- Asszonyom, kérem, ne hívjon engem Boncznak.

- Hanem?

- Ábelnek.

Nagy csend. Megszólalt az ablak alatt a pereces füttye. Az özvegy felugrott.

- Vajaskiflit kérek, - suttogta Ábel boldogan.

- Tessék. De Ábel, én is kérek valamit... - akadozott az özvegy elpirulva.

- Parancsoljon, asszonyom.

- Ne hívjon engem asszonyomnak.

- Hanem?

- Katicának.

És odanyújtotta a kezét. Ábel hangja remegett.

- Katica, maga olyan jó, mint egy mennybéli szent. Maga a szentasszonyok közül való!

- Ábel!

- És milyen gyönyörű.

Az asszony elfordította a fejét. Ábel szilárd hangon kérdezte:

- Katica, nem volna kedve magának egy... egy hosszabb külföldi utazásra?...

- Áh...

- Mondjuk Olaszországba... Firenzébe, Rómába, Nápolyba, Sziciliába.

- Hogy tehetném én azt?

- Hát velem...

- Ha azt csak úgy lehetne!

- Valakit sajnálna itthagyni?

- Senkim sincs... De maga... Egy idegen férfi. Ámbár nekem olyan, mintha a testvérem volna.

- Csak a testvére?

Az asszony lesütötte szemét.

- Katica kérem, üljön ide az ágyam szélére.

- Miért?

- Sugni szeretnék valamit.

- Sugni!

Erre a szóra mindkettőjük visszafiatalodott tizenkét esztendősné. Katica odaült az ágyra.

Ábel átfogta a két karjával, magához vonta és a fülébe súgta:

- Katica, legyen a feleségem és jöjjön velem Olaszországba.

Mind a ketten sírtak.

IX.

Ábel felkelt, meggyógyult, újra kedvet kapott az élethez és a munkához, ott maradt az özvegy házában és iparkodott boldog lenni és vőlegény.

De a boldogság elé tengernyi akadály halmozódott. Ha megházasodik, meg kell szüntetni inkognitóját. És ez beláthatatlan komplikációkat vonna maga után. Milyeneket? El sem tudta képzelni, de nagyon félt az ismeretlen veszedelmektől.

Irt tehát Budapestre és megtudta, hogy Kain és Bella visszatértek. Ez februárban volt. Vonatra ült és beállított testvéréhez.

Kitörő örömmel fogadták.

- Van-e sok képed, Ábel?

Ez volt Kain első kérdése.

- Van nyolcvan olaj és pastel. És még van - ugy-e - hat miniatűr.

- Nincs - felelte zordonan Kain.

- Hova lett?

- Elűszott.

- Hol?

- Montecarloban.

Bella bizonyította. Kain oly szerencsétlenül játszott, hogy minden pénzét, képét, jövődő kiállításának jövedelmét, baráti kölcsöneit, házának árát, talán még az öröküdvösségét is elvesztette.

- Tréfáltok? - mosolygott gyermekes ijedtséggel Ábel.

- Sajnos, megtörtént. Kezdhettek újra.

Ábel leszédült a székre.

- Borzasztó! Égbekiáltó! Elviselhetetlen!

Kain a vállát vonogatta.

- Kezdhettek előlről. Ezelőtt hat esztendővel sem álltunk különbül. Hány képed van, Ábel?

- Nyolcvan.

- Abból Bella még összeszerkeszt vagy negyvenet. Az százhusz. Ez legalább negyvenmillió. Na, ez is valami. Éppen kitelik belőle az adósságom.

Ábel felugrott a székről.

- A te adósságod? A tied? Hát mit gondolsz Kain? - Én nem is vagyok a világon? Meghaltam? Megdöglöttem? Eltemettek? Mi?

Kain a vállát vonogatta.

- Főbelőjtem magam?

Ábel szörnyű elkeseredésében fölördített.

- Igen. Lődd főbe magadat és add vissza az én életemet.

Kirohant, az előszobában botját és kalapját kereste. Két puha, ruganyos, meleg női kar fonta át a nyakát.

- Ábel, kis Ábel, ne csinálj butaságot. Gyere hozzám Ábel. Majd mi ketten megbeszéljük.

Ábel felment Bella szobájába. Bella szebb volt, mint valaha. Kissé megnyúlt az arca, a tekintete fáradt, a szeme alatt vastag kék karikák. De így még érzékibb, szebb, elragadóbb. Néhány ezüst szál villant meg a hajában. Az ajka vérpiros volt: talán festette magát. Ezt hozta a francia Rivieráról.

Ábel testét-lelkét átjárta a szoba gyengéd, finom illata. Leült egy nagy, virágos selyemszékre és szóltanul hallgatta Bellát.

- A helyzet nem oly sötét, mint ahogy Kain elkeseredésében és haragjában látja. Igaz, hogy Kain minden pénzét elveszítette és adósságot csinált. De azt nem veszi számításba, hogy nekem ékszereim vannak, amelyeknek a fele bőven fedezi a hiányt.

Ábelnek a Bécsben elvesztett ékszerek jutottak eszébe. Irtózat fogta el. Most, most, igen, szemébe vágja ennek a cudar néembernek, hogy...

Mit vág a szemébe? Hogy elvesztette néhány ékszerét? Hogy ezekre azt mondta, hogy férje tudtán kívül szerezte? Hát ez még nem bizonyítja, hogy becsstelen volt az a jószág. Asszonyoknál előfordul... Ő is tudja, hogy Kain zsugori és kicsinyes. És Bella megszolgált! Hiszen a képek felét ő festette.

És, ha nincs is így, ha Bella csakugyan... Jaj, végig sem meri gondolni... Akkor is, mi joga szól ő bele Bella dolgaiba?

Bella pedig nyíltan, mennyei bizalommal, szerelmes bensőséggel nézett az ő szemébe.

Nem igaz, ez az asszony szent - állapította meg Ábel bűnbánóan és elkergette magától a durva gyanúsítást. Megtörten, fáradtan, csak éppen, hogy szóljon valamit, megkérdezte:

- Oly sok ékszered van?

- Van.

- És?

- És eladom a felét...

- Kain beleegyezik?

- Egyelőre hallani sem akar az eladásról. Büszke és zsugori és görcsösen ragaszkodik a meglevőhöz. Kicsinyes, nyárspolgár, amilyen egész életében volt. Ezért bukott meg Montecarlo-ban is. Szinte pathologikusan ragaszkodik az ékszereimhez.

- Nos, akkor mégis... akkor csakugyan nincs más, mint az én képeim.

Bella fölényesen mosolygott.

- De van. Az ékszereim egy részét még Kain sem ismeri.

- Hogyan? - hördült fel Ábel - és borzasztó dobbanást érzett a szíve tájékán. - Kain nem tudja?

- Nem.

- Az ő tudtán kívül?

- Igen. Nos, miért vagy így megijedve?

- Bella, hogy jutottál azokhoz az ékszerekhez?

Bella kacagott.

- Óh, bolond kis Ábel! Mi gondod van neked arra? Vannak. És szerencse, hogy vannak. Így tudlak én téged megmenteni.

Ábel lehorgasztotta a fejét. Igaza van Bellának. Mi köze neki a Bella ékszereihez! Nem firtatta tovább, de érezte, hogy valami szörnyeteg marcangolja a szívét. És hogy most egyetlen ütéssel agyon tudná sújtani Bellát, úgy gyűlöli és úgy undorodik tőle. Nem is akart sokáig a közelében lenni. Keményen és kegyetlenül beszélt:

- Vegyétek tudomásul, hogy most én utazom el. Igen. Elutazom. És követelem, hogy képeimet azonnal értékesítsétek.

- Elprédáljuk? - jajdult fel Bella keserűen.

- Bánom is én - kiáltott fel Ábel, - elég volt a komédiából.

- De miért olyan sürgős? - sikoltott föl Bella.

- Az az én dolgom...

- Ábel! Nem ismerek rád!

- Az az én dolgom, ha mondom!

Bella felállt a székéről.

- Ábel! Én félek tőled... Ábel, én féltelek téged... Ábel, neked nincs szived.

- De van! És éppen azért.

- Téged elcsábított valaki...

- Nem úgy.

- Ábel, én megérzem, én félek, Ábel...! Te szeretsz valakit?

- Igen.

- És az is szeret?

- Igen.

- És te mirőlunk elfeledkeztél...? És én...?

- Nos - riadt fel Ábel, - nem tartod természetesnek?

- Mit?

- Hogy megnősülök, Bella...

- Ábel!

- Megházasodom, igen, megnősülök... igen... Kedves Bella, bocsásd meg, én is ember vagyok... és öreg vagyok már... nos, nekem nem szabad megházasodnom?

Amily fennhangon és kegyetlenül kezdte, oly gyámoltalanul végezte a mondatot. A közepén már megbánta, hogy ilyen merényletet tud elkövetni szegény Kain és szegény Bella ellen. Bella szeme kerekre tárgult és a szája széle kínosan remegett. Nézte, nézte Ábelt, mint egy szörnyeteget. És ahogy így megdermedve, félig nyitott ajakkal, halálsápadtan állt, olyan ígéző, olyan földöntúli szép, olyan varázslatos volt, hogy Ábel kétségbeesett.

Bella lassan hátrált. A kezét nyújtotta Ábelnek. A szeméből szivárgott a könny. A hangja ellágyult, leesett és bugott, sírt, zokogott, mint egy megsebzett galamb.

- Hát jó, kedves Ábel. Csak menj. Nőszülj meg. Minden jót kívánok neked.

- Bella, miért sírsz?

- Csak nőszülj meg. Ha már nem szeretsz engem!

- Bella!

Ábel fölördített; utána kapott Bella visszahúzott kezének, de az asszony kifutott az ajtón.

*

Ábel visszautazott Pécsre. Elköltözött az ügyvéd özvegyétől, fel újra a hegyre, a szőlők közé, az elhagyott villába, amelyet keresztül-kasul kóborolt a szél és vad melódiákat sípolt be a kéményen keresztül. Szakított Katicával, szakított Olaszországgal, szakított az öregség boldog álmával... Levelet írt Pestre Kainnak, hogy bocsásson meg neki, ő belátja, hogy most, a szükség napjaiban, Isten ellen való véték volna, ha elhagynák egymást, a nyolcvan képet küldi és ő tovább is tudni fogja a kötelességét.

És minden maradt a régiben.

X.

A képeket titokban összecsomagolta és felküldötte Pestre. Lassan, apránként, hogy gyanút ne keltsen. Féltékenyen és zord üzleti számítással őrizte a titkát.

- Itt van nyolcvan kép. Mit kapok én ezért, ha most, új névvel, ismeretlenül és szegényen, alázatosan elviszem valamelyik műkereskedőhöz. Mit? Mondjuk darabjáért tizezer koronát. Ez összesen nyolcszázezer. Hány lira ez tulajdonképpen? Semmi. Ebből Firenzéig sem jutok, ahogy én magamat ismerem. De, ha Kain állítja ki, szétkapkodják a muzeumok, külföldiek, műbarátok és hisztériás milliárdos asszonyok. És egykettőre együtt lesz nyolcvan-száz millió. Ennek a fele negyven, tudniillik negyvenmillió, ez magában kitesz vagy félszázezer lirát. Ez már aztán beszéd. Igaza van Kainnak. Az egész világ megőrült, elaljasult, pénzért megveszekedett, becstelen, hazug és tolvaj, semmi sem szent, csak a valuta, egymást tépik, tiporják, tapossák az emberek... a férj eladja feleségét, az anya a leányát... el innen, el, be a múlt hűvös, tiszta, mozdulatlan márványcsarnokába, a régi képek, öreg márványok szentséges romjai közé... s ha ehhez nem lehet, csak pénzzel hozzájutni, mért dobnám el magamtól a Kain kezéből hulló aranyakat...?

Igy megvigasztalta magát és várta a budapesti leveleket, a milliárdosok valutáját, az idegenek dollárjait...

Néhány nap múlva levél jött Budapestről. Ábelnek megdobbant a szíve, ahogy a végén megpillantotta az aláírást: a te kis Bellád.

- Az én kis Bellám, - sóhajtott keserűen. - Hát van nekem valakim ezen a világon?

Aztán mohón olvasta a levelet:

- Édes, jó Ábel, megkaptuk a képeket. Nem mondok egyebet, csak hogy egész éjjel sírtam. A század legnagyobb pikturális szenzációja. Egész Európa oda lesz a meglepetéstől és gyönyörűségtől. Most már kétségtelen, hogy te vagy a világ legnagyobb művésze. Ábel! Óh, hogy szégyellem magam, ha arra gondolok, hogy te, az emberek bálványa, a művészettörténet egyik legragyogóbb alakja, egyedül, árván, keserves robotban töltöd a napjaidat, míg mi itt sütkérezünk a te dicsőséged ragyogásában. Édes Ábel, úgy érzem, hogy ez az állapot tűrhetetlen. Nem fér a lelkembe az a sok bánat és szemrehányás, amely felfakad, előnt, elsodor mindig, valahányszor eszembe jut a te jóságos, gyermekded arcod, a te vidám, csengő, bocsánatkérő tekinteted. Pedig nincsen perc, hogy eszembe ne jutna. Hidd el Ábel, hogy máris megtelt a pohár. Leírhatatlan fájdalom, önvád és szégyen fog el, valahányszor rápillantok Kainra. Miért kellett mindezeknek így történniök? Hiszen tulajdonképpen Kainnak is igaza van, de mégis... mégis... embernek nincs joga a másikat így bérbe venni, kifosztani, elevenen eltemetni, a helyébe ülni és Isten rendelése ellen ilyen égbekiáltó merényletet elkövetni. Te vagy a nagy, a hasonlíthatatlan, a mindenekfelett való, az egyetlen... És ő csak a te árnyékod, aki a te isteni köpenyedbe burkolódzva álmítja a világot... És én? Hol vagyok én, Ábel? Nem is merek többet beszélni, félek, hogy jóvátehetetlen hibát találok elkövetni. Megvallom, nekem titkos terveim vannak, amiket neked sem merek elárulni. Ábel, nem sejtess semmit? De félek, nagyon félek, hogy te már meggyüöltél mindent. És ott van az az asszony, akit szeretsz, - szereted még, Ábel? - és az elhajlítja tőlünk a te szivedet. Jaj, erre gondolnom sem szabad. Kedves Ábel, az anyagi kérdéseket valahogy megoldottuk. Én nem adtam el semmit. Nekem titkos terveim vannak. De Kain ideges, goromba, sokat éjjelezik, azt hiszem, kártyázik, nagy tőzsdei manipulációkba bocsátkozott, rá sem ismernél a mi kis fészkünkre, úgy felfordult minden.

- Terringettét! - kiáltott fel Ábel, - ez valóságos szerelmes levél.

És izgatott volt, a lelkiismerete furdalta, mint gyermekkorában, ha egy nagyobbbszabású csiny terhelte az öntudatát.

Nyomban válaszolt Bellának.

- Kedves kis Bella, örülök, hogy tetszenek a képeim. Nekem sincs más vágyam, mint, hogy boldoggá tegyelek benneteket. Remélem, a nyolcvan kép ára kihúz valamennyiünket a kátyúból. S aztán hajrá, én leszaladok Olaszországba s ott gyártom tovább a vásznakat. Hidd el, mindnyájunk között én vagyok a legboldogabb! Mi kell nekem, Bella? Egy kis dohány, jó meleg ágy, ebéd után erős feketekávé, néhány pohár bor, és közben elábrándozom a ti családi boldogságokról. Igaz no, amit Kainról és a hangulat megromlásáról írsz, az kissé nyugtalanít. Vigyázz, hogy baj ne legyen belőle. Egy szó, mint száz, tegyetek a képekkel, amit jónak találtok, küldjétek el, amit nekem szántatok és én az első vonattal elutazom.

Másnap este sürgöny érkezett Bellától.

- Utazásról mondj le. Nem szabad elutaznod! Beszélnem kell veled! Forrón csókol Bella.

Ábel összerázkódott.

- Furcsák ezek az asszonyok. Hát hiszen nekem semmi sem sürgős.

Harmadnap Kaintól kapott levelet.

- Kedves Ábel, a képeket megkaptam. Ne érts félre, Ábel, egytől-egyig mestermunka az, de nem olyan, aminek nagy piaca volna a mai publikumban. Hogy úgy mondjam, a képek túlságosan teoretikusok. Párisban, ezelőtt negyven esztendővel, a nagy művészi forrongások idején, feltűnést keltettek volna: úgynevezett történelmi értékük, fejlődéstani és muzeális becsük miatt. Ez a véleménye Székely Ákos barátomnak is, aki muzeumi igazgató és annak idején gyönyörű könyvet írt a képeimről.

- Képeimről! - kurjantott föl Ábel és rettenetesen káromkodott és tovább betűzte a kúsza vonásokat.

- A képeket ilyenformán nem is lehet kiállítani, mert nagy csalódást okoznának a Medgyessy név tisztelőinek. Ha nem volna oly nagy szükséged a pénzre, azt mondanám, hogy tegyük el nyugodtabb időkre. De Bellától hallom, hogy mindenáron utazni akarsz s így pénz kell a számodra. Nagyon helyeslem, ha Olaszországban regenerálsz magadat.

- Az istenfáját, ez meg erővel elküld, - pattant fel Ábel s úgy érezte, hogy itt valami titok lappang, valami baj, ami nem érinti az ő képeit, sem a művészet, sem a kelendőség szempontjából.

- Azért hát, - olvasta tovább Kain levelét, - eladtam a képeket egy műkereskedőnek, aki természetesen hosszúlejáratú befektetésre spekulál s így aránylag kis összeget tudott azonnal kifizetni. A földolog az, hogy olaszországi utad biztosítva van.

- Jaj, - nyögött fel Ábel keservesen. - Jaj, az én füstbe ment életem!

XI.

Másnap sürgönyt kapott Pestről: Azonnal jöjj fel hozzám. Bella.

Ábel sötét sejtelmekkel ült a vonatra. Fáradt volt és szeretne volna megkérni Kainékat, hagyják őt békében. Megunta a nagystilű életet. Jól van, belenyugszik mindenbe. Legyen úgy, mintha ő vissza sem jött volna Párisból. Vagy ha éppen szükséges, tovább is festegeti ő a képeket a műkereskedő számára. Adjanak neki valami kis évi járandóságot. Engedjék kimenni külföldre. Ő belenyugszik a sorsába. Lám, még az ügyvéd özvegyéről is lemondott, pedig az már becsületbeli dolog volt. A szegény asszonyt a kétségbeesés, az öngyilkosság szélére taszította. Miért? Hogy Kainék kievezzenek a bajokból. Szeretett volna, még most is szeretne Olaszországba menni. Ez sem tetszik nekik.

Jó, hát ő itthon marad, ha ez megnyugtatója őket. Lemond erről az álmáról is. Miért? Hogy Kainék vagyont szerezzenek és nagyvilági életet éljenek. Lemond a nevére, a dicsőségről, a családi boldogságról... Miért, miért?

Nem bán ő már semmit. Csak hagyják békében. Ő jó fiú lesz, szerény, igénytelen, csendes, pipázgató agglegény, engedelmes, munkakész, hallgató, elvonult, aszkéta, csak ne bántsák, ne izgassák, ne hajszojják soha.

Igy állított be Kainék villájába.

Mintha kihalt volna a gellérthegyi fészkek minden lakója. Csend és sötétség borult a házra, ahogy este nyolc órakor bekopogtatott. Maga Bella nyitotta ki a kis vaskaput.

- Hála Isten, csak hogy itt vagy, Ábel.

És a nyakába borult.

- Mi baj van, Bella?

- Minden.

- Betegség?

Az asszony karon fogta Ábelt és felvezette az emeletre.

- Hol van Kain?

- Bécsben.

- Klárcsi?

- Intézetben van. Még nem is tudod? Már fél éve nincs itthon.

- Miért?

- Eh! Ott jobb helye van.

Ábel megdöbbsent.

- Az Istenért, mi történt veletek?

- Majd elmondom. Most gyereünk vacsorázni.

Ábel átöltözködött, teleszívta magát félelemmel, aggodalommal és lement az ebédlőbe.

Egy gyerekleány hozta be a teát. Sonka, kaviár, vaj, sültkrumpli, szalonna volt a vacsora. Szóltanul csipegették az ételt.

- Ej, ne erőlködjünk, Bella, mondd el a bajokat. Essünk túl a keserves részén.

Bella felállt, alig evett valamit, egy pohárka konyakot hajtott fel s megkínálta Ábelt.

- Gyerünk a szalonba.

Igy vándoroltak egyik szobából a másikba. Ábelnek már majdnem kiugrott a szíve az aggodalomtól.

Leültek egymással szembe, egy nagy sárga lámpaernyő alá. Bellán vörös selyempongyola; a karja, válla, csupasz. A haja, az a glóriás, aranysárga haja kúszáltan omlott le a füleire. A lámpa fénye csak az arcélét világította meg.

- Micsoda motívum, - sóhajtott magában Ábel.

Az asszony hátrahajtotta a fejét és csak úgy a levegőbe beszélt. Mélyen bugó hangja, mint egy bársonyos kéz, úgy simogatta Ábel fülét.

- Egészen egyedül vagyunk.

Ábel megrökönyödve szétnézett.

- Kain tudja, hogy itt vagyok?

- Nem.

- Mikor jön haza?

- Nem tudom.

- Mit csinál Bécsben?

- Antiquariusokkal tárgyal. El akar adni mindent, mindent az utolsó szélig. A villát már eladta. Mindenből pénzt csinál.

- Adósság?

- Nem.

- Vesztett a kártyán?

- Nyert. A börzén is. Rengeteg pénze van. Dúsgazdag ember.

Ábelből a megkönnyebbülés sóhaja szakadt ki.

- Hála Isten. Akkor minden rendben van.

Az asszony felugrott és Ábel elé toppant, mint egy iszonyatos, bosszút és fenyegetést lihegő furia.

- Ábel, elment a te eszed? Azt mondod, hogy jól van? Ellenkezőleg! Minden a legrosszabbul van.

Ábel alig tudta eldadogni:

- Nem értelek, Bella. Én attól félttem, hogy az anyagi helyzetetek végkép összeomlott. És most azt hallom, hogy Kain dúsgazdag ember. Hát akkor mi a baj?

Az asszony szeme lángolt.

- Kain itt akarja hagyni az országot. Ki akar menni külföldre.

Ábel önfeledten felsóhajtott.

- Boldog ember, én is csak azt szeretném.

- De én nem! - sikoltotta Bella és a szája sokáig utána reszketett a magából kidühögött szavaknak.

Ábel hirtelen lecsüggesztette a fejét. Merően nézte a lába alatt heverő gyönyörű antik szőnyeget.

- Most már értek mindent! - gondolta keserű rezignációval. Bella hűtlen feleség, sajnos, ezt előbb tudtam meg, mint azt, hogy ő az én sógorasszonyom. - Bellának van valakije, akit nem akar itthagyni. Szegény Kain. Vajjon tudja-e ő ezt?

És magában kimondhatatlanul sajnálta Kaint. Ő bizonyára végzetesen szereti ezt a gyönyörű, de romlott, hűtlen némbert. Hiszen kétségtelen, hogy Bella kedvéért vette föl a Medgyessy Ábel álarcát, érte lopta meg a testvére nevét, testét-lelkét, művészetét, síron innen és halálon túl tartó életét, Kain Belláért lett a bibliai Kain, érte lett gazdag, érte hajszolta a szerencsét, érte bukott, érte győzött s most, amikor hazárdéletének egy hulláma felkapta, amely után csak sülyedés következik, a szegény, becsületes Kain be akarja váltani a testvérével kötött egyezséget. Vissza akarja neki adni, amitől megfosztotta. Ez a gondolat olyan hálás örömmel ömlött szét a lelkén, hogy meleg áradása kicsapott és nagykomolyan magyarázta Bellának:

- Bellácska, édes kis hugom, te elfelejtetted, hogy köztünk megállapodás történt... Nem emlékszel Bella? - Kain azt mondta, hogy nem akar mást, mint meggazdagodni, titeket, engem és önmagát emberré tenni, aztán mind a ketten eltűnünk és... és... helyette én jövök vissza Budapestre. Kain derék, becsületes, igaz férfiú, hűséges testvér... és édesanyánk bizonyára boldogan elsírja magát ott az égben.

Bella odarohant Ábelhez és megragadta a könnyeiben elérzékenyült öreg gyermeket.

- Ember, ne papolj nekem!

- Bella!

- Együgyűségeket fecsegsz. Nem tudsz semmit... Kain külföldre akar cipelni. Én pedig nem megyek vele.

Ábel hirtelen kijózanodott.

- Értem, - nyögte boldogtalanul. - Értem. Neked van valakid...

- Van! - kiáltotta Bella diadalmasan.

- Aki miatt az ékszereket titkolod Kain előtt.

- Igen. Eltaláltad.

Ábel most már azt sem tudta, mit beszél, csak kibugyogott a száján kérdés, szemrehányás, izgalom és harag.

- Az ékszerek egy része... tőle való az ékszerek egy része?

Bella eszeveszetten kacagott.

- Nem.

- Hát?

- Én vettem.

- Miből?

- A te és az én képeim árából.

- Abból hagytál el Bécsben egy csomót?

Az asszony tágranyitotta a szemét.

- Félrebeszélsz!

Ábel dühre fakadt.

- Magad mondtad el nekem.

- Mikor?

- Amikor együtt utaztunk Bécsből Budapestre.

Bella megfogta a férfi kezét és mélyen a szemébe nézett.

- Ábel, megőrültél?

Amannak elállt a lélegzete.

- Bella! Csak nem akarod letagadni!

Bella sikoltozni kezdett:

- Megőrültél, Ábel! Jaj, Istenem, milyen szerencsétlen vagyok.

Ábel elrémült. Hát mégis tévedek? Ilyen nyíltan hazudni ember ember szemébe nem képes. De hát miért is faggatom? Kinek használok ezzel? Mi közöm az egészhez... és... mégis ki-mondhatatlanul fáj.

És a nagy csend alatt szüntelen két asszonyra gondolt. Egyik a bécsi gyorsvonaton, a másik itt, a Kain villájában tárja ki neki a lelkét őszintén, nyíltan, elfogulatlanul, gyermekes léhasággal, szeméből sugárzik a lelke ennek is, annak is. Nem lehet az, hogy egy asszonynak két ilyen arca legyen az emberek számára. Az egyik Kain, a másik egy Ábel ábrázata...

Kain és Ábel!... Iszonyúat dobbant a szíve a vergődőnek. Eszébe jutottak lázas álmai a pécsi özvegyasszony szobájában. Az édes anyja ölében pihegő kis Ábel, ő maga, aki magában hordozta Kaint is, a bátyját, aki nem volt soha, nem is született, nem is élt, csak ijesztgették vele, hogy ha meg nem javul, Kainnak fogják hívni büntetésül. Szent Isten, micsoda gyötrő álmom volt! Ott két kis fiugyermek, aki egy... Itt egy gyönyörű, nagy, virágzó asszonyember, aki kettő. Ki tudja, nem ez-e az igazi igazság? Minden ember kettőből áll: egy Kainból és egy Ábelből. Az asszony is mind Magdolna is, Mária is. Néha együtt mennek, összeolvadnak, néha ketté válnak és hátatfordítanak egymásnak...

Ábel feje szédült. Elfáradt. Végig dőlt a széken és megadta magát. Mindegy. Most az az asszony áll előtte, akit egész életében keresett. A másokra nem kíváncsi többé.

Bella sokáig sírdogált, aztán lassan, vontatottan, mintha gyónni akarna, megszólalt.

- Abban azonban igazad van, hogy nem akarok Kainnal elmenni sehova.

- Hát maradjatok itthon, - felelt Ábel türelmesen. Legyintett egyet a kezével és gorombán hozzátette:

- Mit akarsz velem? Majd beszélek Kainnal.

Az asszony megfogta Ábel mind két kezét.

- Értsd meg, Ábel, itthon sem akarok Kainnal maradni.

- Hát akkor mondd meg neki az igazat... és...

- És...?

- És válj el tőle, ha meguntad.

Az asszony keservesen feljajdult.

- Hogyan beszélsz, Ábel? Meguntad? Micsoda frivol szó! És - értsd meg, Ábel - én... én... mást szeretek, Ábel!

Ábel megint érezte, hogy a szívét valami görcsös kéz átmarkolja. Megint nem tudta, miért kérdezi, de nem tudta visszapréselni a torkán:

- És ki az, akit szeretsz?

Az asszony az ölébe vetette magát és a fülébe lihegte:

- Téged szeretlek... téged...

Ábel moccanni sem tudott, megdermedten ült ott a sárga ernyő alatt és kétségbeesve nézte a térdére hajló asszony aranycsillogású szőke fejét.

- De hisz ez borzasztó - nyögte gyámoltalanul és holtra ijedt lelkiismerettel.

Az asszony felemelkedett és a vállához támaszkodott.

- Nem mondasz igazat, Ábel. Te nagyon örülsz ennek.

Ábelnek csak a szájaszéle reszketett. Nem tudott beszélni.

- Igen, Ábel, te is szeretsz engem... Szeretsz és már régóta szeretsz... és régóta féltékenykedel rám.

- De, Bella... én... csak Kain miatt...

- Ejh, mit neked Kain... te önmagáért vagy féltékeny... te halálosan féltesz engem...

- Kitől?

- Mindenkitől... Féltesz Kaintól, az egész világtól, a saját fantáziámtól, a véremtől, az emberi természettől... Te féltékeny vagy a jelenre, a múlta...

- Hát igen - kiáltott fel Ábel és ellökte magától az asszonyt. - És joggal és okkal vagyok féltékeny. Mert te az enyém vagy kezdettől fogva. Te voltál az én első szerelmem.

- És te az enyém.

- És te vagy az utolsó.

- És te az enyém.

- Tehát mindaz, ami közben történt, az az én számlámra történt.

- Igaz.

- Nos? - kérdezte Ábel elhülve...

- Nos, én nyugodt vagyok. Az én lelkem tiszta. Én sohasem szerettem mást, csak téged.

- De Kain?

- Az más. Én azt hittem, hogy téged örökre elvesztettem. Szegény voltam. A te eldobott, itthagyt, árva kis cseléded voltam. Jött Kain és felajánlotta a nevét, az életét, a szerelmét és sokáig vártam rád... hiába... választanom kellett: Kain vagy az árvaság, a gyámoltalanság, a nyomor, a becstelenség... Nem jól tettem, Ábel?

- Jól tetted - mondta meghatottan a férfi.

- De sohasem felejtettem el. A tied voltam mindig.

Ábel lelkében rettentő küzdelem támadt. Érezte, hogy ez döntő pillanat három, nem, Klárikával együtt négy ember életében. Most van szükség minden férfiasságára: vagy visszautasítani a szerelem gyönyörű ajándékát, vagy vállalni annak minden tragikus konzekvenciáját. És ehelyett nem tudott egyebet, mint siránkozni.

- De, Bella... te nem voltál hü Kainhoz!

- És ha úgy volna? - kérdezte az asszony villámló, gőgös, gyilkos tekintettel. - Én sohasem szerettem Kaint.

- Nem is őt, hanem engem csaltál meg.

- Hát, Ábel... legyen vége a komédiázásnak. Én esküszöm...

Ábel ijedten tapasztotta be az asszony száját.

- Ne esküdj, az Isten szerelmére! Nem faggatlak tovább. Te hü voltál hozzám, amíg az enyém voltál. Ebben biztos vagyok. És tudom, érzem, igen, világosan tudom, hogy nem is fogsz megcsalni soha. A többi nem érdekel. A többi nem tartozik rám. Erről többet ne beszéljünk.

- Így is jó - mondta nyugodtan Bella.

- De nem is ez a lényeg.

- Igaz. Hanem?

- Hanem az, hogy mit szól ehhez Kain.

- Kain? Hát téged Kain véleménye érdekel? Kainé? Kicsoda ez a Kain?

- A bátyám.

- Aki agyonütötte Ábelt.

- De fel is támasztotta és ő tette emberré.

- A világ legnagyobb festőjéből munkagépet csinált.

- De nem a maga kényére.

- Hát?

- Érted! Klárikáért! Értem!

- Ábel, te jó vagy, művész vagy, lángelme vagy, de együgyű, szentimentális gyermek. Kain önző, rideg, haszonleső, kéjenc, gyilkos és tolvaj.

- Bella!

- Igen. Ezt a szemébe is mondtam.

- És egyebet is?

- Mindent.

- Engem is?

- Mindent.

- És ő?

- Kinevetett. Azt mondta, hogy te már csak az ő rabszolgája maradsz egész életedben.

- Azt mondta?

- És azt is, hogy én már nem kellek neked.

- Miért? Honnan gondolja ezt?

- Én is ezt kérdeztem tőle. Azt felelte, hogy ezt majd megmondja neked.

- Jaj! - sóhajtott fel Ábel és újra érezte szívén azt a görcsös marcangolást.

Az asszony is észrevette.

- Nos, én tudom, mire céloz.

Ábelnek vacogott a foga.

- Nem kényszerítlek, ha neked kínos...

Az asszony diadalmasan nevetett.

- Nincs okom titkolni. Egyszer, közvetlenül a háboru kitörése előtt megszöktem Kaintól.

- Szent Isten!

- Megszöktem. Elutaztam Bécsbe.

- Bécsbe?

- Igen. Egy barátom kísért el. Egy gyermekkori játszótársam...

- A szeretőd? - ordított fel Ábel.

- Nem. Egy nyomorék, pupos, ágról szakadt fickó. Ha megismered, egyszerre megszünsz gyanúsítani.

- Miért szöktél el?

- Ki akartam menni Párisba.

- Párisba?...

- Felkeresni téged. Undorodtam Kaintól, mardosott a lelkiismeret és örültem vágytam utánad.

- Igaz ez, Bella?

- Esküszöm, hogy igaz. Ezt fogja neked Kain, a maga módján feltálatni. Nincs miért titkolnom.

Ábel összeroskadt a széken. A feje szédült... A valószínűtlenségeknek és titokzatosságnak ebben a rengetegében eltévedt az ő egyszerű, hiszékeny, de szerelmében mégis gyanakvó lelke és megnyugtatás után kíváncsított.

- És hogy kerültél vissza?

- Kain utánam jött és azt mondta, hogy te meghaltál.

- Meghaltam?

- Azt mondta. De titkolni kell a halálodat, mert ő akarja felvenni a te szerepedet. Ábel, értsd meg, Kain kétszer gyilkolt meg téged. Ő nagyobb bűnös, mint a bibliai Kain.

Ábel egészen elkábult. A lelke kimerült, a jó és rossz, magasság és mélység, szerelem és féltékenység, a rajongás és az undor hullámai összezsúfoltak benne és ő majdnem elalélt a vágy, az izgalom, a félelem miatt.

Ahogy visszanyerte öntudatát, félénken megkérdezte Bellát.

- És most mi a programod?

- Megfélemlíteni és kényszeríteni kell Kaint, hogy adja neked vissza mindazt, amit a te hired, dicsőséged, művészeted és szorgalmad révén összeharácsolt.

- Hiszen ő is ezt akarja.

- Tudom. De azt mondtam, hogy mindent. Tehát engem is. És Klárikát is. Igen. Ő menjen külföldre. Egyedül. És tűnjék el. És mi is menjünk... Hová? Például Párisba. Vagy akárhová, bánom is én, de adja vissza a szabadságomat.

- És, ha nem akarja?

- Óh, ebbe belemegy... vagy ha nem, akkor leleplezem.

- Akkor mi öljük meg őt... Akkor mi is gyilkosok vagyunk.

- És?... Kaint, aki atyafiát megölte, minden igaz ember lebunkózhatja.

Ábel eliszonyodott. Félelemmel és borzalommal nézett fel Bellára, aki oly szép volt így dühöngő, furia voltában, a vörös selyempongyola félmeztelenségében, hogy Ábel majd össze-roskadt a szerelem, az extázis, az egész idegrendszerét megszaggató vágy sulya alatt és remegve, verejtékezve mondogatta a biblia szavait:

- És monda az Ur. Aki megölel Kaint, hétszeresen megbüntetik.

Bella is megrendült. Egyszerre kifogyott testéből az emberfeletti lélekerő, amelyet ebben a tragikus órában fenéig kiürített, hogy hatalmába kerítse Ábel gyáva, gyermeteg szívét. Sirva fakadt. Ábel ölébe roskadt, átfogta két karjával és ott vonaglott zokogva, mint egy megszállott beteg.

XII.

Másnap délelőtt Ábel kijelentette Bellának, hogy visszamegy Pécsre.

- Máris meguntál, Ábel? - fakadt sirva az asszony.

A férfi megvallotta, hogy nem bír a lelkiismeretével. Ezt a helyzetet erkölcstelennek és magukhoz méltatlannak tartja. Igen, ő szereti Bellát, elfogadja Bella szerelmét is, viseli a tragédia minden súlyos keresztjét, de a becsület és a józan ész törvényei szerint ő elutazik. Bella végezze el a dolgát Kainnal, eszeljenek ki valami bölcs megoldást az anyagiakban s aztán Bella jöjjön utána Pécsre.

- Nem - tiltakozott Bella. - Te itt maradsz. Együtt várjuk meg Kaint. Egy pillanatot sem akarok elszalasztani a mi boldogságunkból. Vagy nem jó neked itt?

- Nagyon.

- Szeretsz?

- Imádlak!

- Az enyém vagy?

- Örökké.

- Akármilyen történik?

- Igen.

Végzetlen csókban forrt össze az ajkuk.

- De azért nem szabad nekem itt maradnom - szólalt meg újra Ábel. - Amíg Kain vissza nem tér, addig szállodába megyek.

Bella nagynehezen beleegyezett.

- Pedig nekem olyan nagy szükségem volna a te jelenlétedre. Én is félek ám egy kicsit.

Most mind a ketten megszeppentek.

- Kaint sajnálod? - kérdezte kissé féltékenyen a férfi.

- Őt nem. Kain rossz ember.

- De téged szeret.

- Nem. Csak szüksége volt rám.

- Akkor könnyen elenged.

- Ez az, amiben nem hiszek. Ezért félek tőle.

- Miért ne engedne el?

- Mert ő is fél tőlem. Ő tudja, hogy én megvetem őt és imádlak téged. Imádlak, mert te vagy a művész, az Isten képmására teremtet, egyetlen halhatatlan ember. Ő kicsiny és ezért gyűlöl téged. Ő szégyenli magát előttem, ezért gyűlöl engem.

- Akkor örül, hogy megszabadul tőled.

- Nem. A karmai között akar tartani, hogy tőle függjön jó és balsorsom, a gyermekem, az egész életem s még a mindennapi kenyeremet is az ő kezéből kapjam. Ezért volt az egész életem készülődés a szökésre. Ezért gyűjtöttem az ékszereimet... Igaz, Ábel, jól tennéd, ha magaddal vinnéd a papírjaimat. Nesze, mindent neked adok.

- Nem viszem magammal.

- A tied!

- Nem az enyém, Bella.

Ábel mindig összerázkódott, ha az ékszerekről hallott. Ugy látszik, ezt Bella is észrevette és elhallgatott.

- No, jó, akkor majd magam... De ebédre itt maradsz.

- Igen.

Nem is tudott elmozdulni. Délután sem, este sem. Egészen Bella igézete alatt állott. Egész nap nézte, bámulta és csókolta. Néha-néha átvillant az agyán egy kétségbeejtő mementó: Kain, a válás, a szökés, az új élet fenyegető perspektívája. De aztán átzudult az idegein valami kéjes elszántság:

- Ejh, bánom is én! Most legalább boldog vagyok.

Másnap és harmadnap is maradt. Bella néhányszor megkérdezte:

- Ugy-e, szép az élet?

- Gyönyörű.

- No és te haboztál.

- Most már nem. Csókolj meg.

*

Negyedik nap megérkezett Kain. Meglepetve és sötéten nézett az öccsére.

- Hogy kerülsz te ide?

Ábel hazudott. Hogy megunta már Pécset. Hogy körül akart nézni egy kicsit a fővárosban. Hogy meg akarja beszélni az olaszországi utat.

- Téged keres Ábel - segített az asszony. - Ő úgy véli, hogy elérkezett az idő a szerepek visszacserélésére.

Kain gyanakodólag fürkészte Ábel és Bella arcát. Aztán hirtelen nekirontott Ábelnek.

- Ábel, a te képeiddel semmire se megyek. Egyre-másra gyengébbek. Mi történt veled, Ábel?

A festő olyan fehér lett, mint a fal. Kain kegyetlenül folytatta:

- Kimerültél, Ábel. Elfogyott az invenciód. Neked új impressziókra van szükséged. A műkereskedő megbukott a kiállításával. Potom pénzért is alig tudott egy féltucatot elvesztegetni. Azokat is Bellának kellett átjavíthatni.

Dühös, őrvölgő, velőig ható sikoltozás követte Kain hideg, gyilkos szavait.

- Ne hidd el, Ábel, Kain hazudik! Hazugság, aljas, hitvány hazugság, amit beszél. Ábel, én hozzá sem nyultam a képeidhez. És a műkereskedő szándékosan tartja vissza vásznaidat. Spekulál velük. Milliárdokra spekulál... Ábel, egy szavának se higgy!

Kain hol Ábelre, hol Bellára nézett. Bella szemében a düh, gyűlölet és szerelem lángja lobogott. Ábel lesütötte a szemét. Kain legyintett egyet, aztán hátat fordított nekik.

- Vagy úgy - mondta fájdalmas, megrekedt hangon. - Most már tudok mindent.

És kivonszolta magát a szobából.

Ábel és Bella ijedten néztek egymásra egy pillanatig. De az asszony hamar visszakapta az öntudatát.

- A kocka el van vetve. Történjék, aminek történnie kell.

Ábel gyámoltalanul kérdezte:

- Menjek a szállodába?

- Igen... Majd én elvégzem a többit. Estére én is ott leszek. Várj! Szeress!

- Sajnálom Kaint - nyögte keservesen Ábel.

- Én is - suttogta az asszony. - De a szerelem nagyobb, mint a szánalom.

- Ne bántsd Kaint!

- Te gyermek, csak a jogaimat követelem.

- Ne bántsd Kaint! - ismételte szinte könyörögve Ábel. Maga sem tudta, miért, de kimondhatatlanul féltette a bátyját.

Az asszony megcsókolta és gyengéden kitámogatta az ajtón.

A két testvér a Balog-utca sarkán majdnem összeütközött.

- Hogyan, te elmennél hazulról? - kérdezte Ábel boldogan, hogy négyszemközt kaphatja a bátyját.

- Tudtam, hogy te is eljössz onnan... Itt vártam rád. Beszélni akarok veled négyszemközt.

- Én is.

Együtt ballagtak lefelé a lejtőn. Mind a kettő hallgatott. De pontosan tudta mindegyik, hogy a másik min gondolkozik. Szótlánul értek a Kontinentál-szállodába.

- Éhes vagyok - mondta Ábel.

- Ebédeljünk együtt?

Ábel megörült.

Egyiküknek sem ízlett az étel. Csak úgy kanalizgatták, piszkálták, aztán egyszerre mind a ketten rágyújtottak.

Ábel asszubort hozatott. Koccintottak és ittak.

Kain meghallotta, hogy a szomszéd asztalnál egy erős, vöröshaju hölgy odaszólt a szomszédjának:

- Nini, mint az ikrek!

A férfi elmosolyodott.

- Egy ember két példányban!

- Mutogathatnák magukat.

- De nekem oly ismerős az egyik. Éppen olyan, mint Medgyessy, a festő.

- A másik is olyan - felelte nevetve a férfi.

Kain odanézett. Megismerte az asszonyt. Ilonka volt, a Reinitz kávé leánya.

Az asszony úgy tett, mintha nem ismerné.

A két testvér még semmit sem beszélt arról, ami mindkettőjük lelkét fojtogatta.

Már egészen kiürült az étterem. Ők ketten még mindig szótlanul ültek ott, szivaroztak és ittak. Végre, amikor a pincérek már leszedték az asztalokat, Kain nagynehezen kinyitotta a száját.

- Hát mi a kívánságod, Ábel?

Ábel összerezzen. Hamar ivott még egy pohárral, új szivarra gyújtott és erősen köhögött.

- Semmi - nyögött aztán a boldogtalan.

- Jól megvoltunk eddig?

- Semmi kifogásom...

- Nem adtam elég pénzt?

- Panaszkodtam?

- Nahát.

Tovább borozgattak.

Most Ábel kezdte:

- Bella válni akar tőled.

Kaint nem lepte meg ez a figyelmeztetés.

- És te el akarod venni?

Ábel csuklott egyet és zavartan bólongatott.

- Akkor végünk van - jelentette ki Kain és megtörölte a száját.

Ábel holtra rémült.

Kain halkán, megfontolva, de olyan szilárdan beszélt, mintha a végrendeletét diktálná.

- Ábel, én nem tudok Bella nélkül élni. Én tudom, hogy Bella nem szeret engem, hogy ő állandóan csalt, nem csodálom - legyintett a kezével szomorúan - Bella lenézett, megvetett engem egész életében, ő bűntársam volt, soha semmi egyéb. Téged kifosztottunk. Ne rázd a fejed, Ábel, te is tudod, én is... Én nem rossz szándékból tettem. Először csakugyan azt hittem, hogy te már elpatkoltál valahol, párisi lányok karjaiban, alkoholizmusod rettentő átkán... aztán csakugyan azt gondoltam, hogy majd kiegyezem veled... Igazán azt hittem... Nem, ne szólj közbe, Ábel. Tudom, hogy részedről nincs ennek semmi akadálya. Nincs is itt semmi baj egyéb, mint hogy én nem tudok Bella nélkül élni. Bella pedig téged szeret.

- Engem - hebegte Ábel.

- Dehogy téged. A képeidet. A halhatatlanságodat.

Ábel elpirult és maga sem tudta hogyan, de megkérdezte:

- Te, Kain, hát igazán rosszak a képeim?

Kain keserűen nevetett.

- Jók. Én tudom, hogy jók.

- De a műkereskedő?

- Az is tudja.

- Hát akkor?

- Csak Bella miatt mondtam. De most már mindegy. Jók a képeid, Ábel.

Ábel fellelegzett, megnyugodott és új üveg bort kért a pincértől.

- Nahát, akkor mi a baj? - kérdezte nedves szemeit törülgetve.

- Az a baj - hangsúlyozta Kain szomorúan - hogy én nem tudok Bella nélkül élni.

- Hát én lemondok róla - szepegett Ábel és csaknem sirva fakadt.

Kain keserűen és megvetéssel mosolygott.

- Mit érek én vele? Ő téged szeret s most elhiszem neki, hogy igazán, szívből, halálosan szeret. Halálosan. Nem az ő halálát értem - tette hozzá nevetve.

- Hát?

- Az enyémet.

Ábel megfogta a bátyja karját.

- Kain, én elszököm, egyedül te fogod tudni, hogy hol vagyok. Csak titokban érintkezünk. Én titokban küldöm a képeket, te titokban küldöd a pénzt. Jó?

- Nem. Nekem nem kell Bella.

- Hiszen nem tudsz nélküle élni.

- De vele sem.

Ábel vigasztalni kezdte.

- Majd csak kibékültök.

- Nem. Látod, az asszony nem tud megalkudni. Az asszonynak semmi sem szent, csak az ő szerelme. Ő engem nyugodtan, szemrebbenés nélkül föláldoz a szerelméért.

- Majd... majd csak... hiszen te úgy is külföldre szándékozol.

- Nem megyek. Miért? Bella nélkül nincsen értelme.

- De a kislányod... és...

Kain a vállát vonogatta.

- Majd te felneveled.

Ábelt a kétségbeesés, a fájdalom, az elszörnyedés láza emésztette.

Felugrott az asztaltól.

- Gyere, Kain, Bellához.

- Nem megyek.

- Akkor elhozom ide.

- Nekem az is mindegy.

Ábel elrohant. Autót kerített és felrobogott a Gellérthegyre. Bellát csomagolás közben találta. Az asszony jókedvű volt, nyugodt és tébolyítóan szép. Ábel úgy esett be az ajtón:

- Bella, hamar az autóba. Én félek.

- Mi történt?

- Én irtózatosan félek. Jöjj, siess azonnal. Kain sokat ivott, nem szokta a bort, én borzasztóan félek.

Megragadta Bellát, beültette az autóba és a Kontinentálba röpitette.

Nagyot zökkent az autó s a bennülők feje a karosszéria tetejébe ütődött, akkorát himbálództak a ruganyos bőrülésen. Ilyenkor egymáshoz lökte őket a száguldó, ugró, a lélegzetelállítóan rohanó kocsi. Bella átfonta karjával Ábel nyakát.

- Ne félj, kis Ábel... nem lesz semmi baj.

- De Kain részeg.

- Részegen is gyáva.

- Mégis vigyázz reá, Bella. Ő nagyon szeret téged. Nélküled nem tud élni, ő nem tud nélküled élni, - folyton csak ezt ismételte... Ne bántsát őt, gondold meg, hogy mégis csak neki köszönheted mindent... Még engem is... tette hozzá, de még ebben a szívdobogató helyzetben is nyomban elpirult utána. - Te magad mondtad, hogy nélküle elkárhoztál volna. Hát most csak csinján...

- Miért?...

- Mert félek, hogy véget vet az életének.

Bella tébolyodottan felkacagott.

- És aztán? Akkor legalább minden probléma megoldódott.

Ábel lefejtette nyakáról az asszony karjait.

- Kegyetlen vagy, Bella, hogy tudsz ilyen kegyetlen lenni? Megverne bennünket az Isten... Én félek, nem tudom, mitől, de azt hiszem, ez volna ránk nézve a legiszonyúbb csapás.

Bella szikrázó szeme végigvágott Ábel könnyes arcán.

- Gyáva!

Az autó a Kontinentál elé ért.

A szálloda portása rémült izgatottsággal lótt-futott a foyerben.

- Micsoda szégyen, micsoda szégyen, - jajveszékelt magyarul-németül felváltva. - Fényes nappal az étteremben...

- Mi történt! - ordított fel Ábel.

- Öngyilkosság, uram, öngyilkosság az étteremben.

- Hol?

Ábel eszeveszetten rohant az étterembe, Bellát maga után vonszolta, maga is majdnem összeroskadott a rémülettől.

Az étteremben a földön feküdt Kain. Egy kis piros folt a halántékán. Már nem volt benne élet. Pincérek, hordárok, kocsisok, szobalányok állották körül és kíváncsian suttogva mutogattak a halott ember felé. Senki sem mert hozzányúlni, mert a hatóság embereit várták.

- Még ebédidő alatt jött be egy barátjával - magyarázta a pincér. - Azóta négy ilyen asszút fogyasztottak. A barátja nemrégén hagyta itt, a szegény ember levelet és borítékot kért, néhány sort írt rá, igen zavarodottan viselkedett, olyan volt, mint egy örült... de nini, ott jön a barátja! - mutatott a holttesthez rohanó Ábelre.

- Kain, Kain, mit tettél! - jajveszékelt Ábel.

Bella lerogyott egy székre és eltakarta az arcát.

A hatóság emberei is megérkeztek.

- Kicsoda ön? - kérdezte a rendőrtiszt a zokogó Bellától, miután az orvos kijelentette, hogy a halál nyomban a golyó behatolása után kioltotta az öngyilkos életét.

- A felesége vagyok.

A rendőr tisztelgett.

- Lesz szives asszonyom, a halott nevét.

Bella gépiesen diktálta.

- Medgyessy Ábel.

- A festőművész?

- Az.

- Szent Isten, - sajnálkozott a rendőrtiszt. - Aztán az öngyilkos levelét átadta Bellának. A levélborítékon kusza vonásokkal állott a cím: Medgyessy Ábelnének.

Bella föltépte és olvasni kezdte:

„...Pedig megmondta az Ur! Aki megölel Kaint, hétszerte megbüntetik...”

Semmi egyéb.

Bella átadta a levelet Ábelnek.

Ábel megrázkódott és egyszerre megértette a biblia szörnyű értelmét. Kain meghalt, de ezzel kioltotta Medgyessy Ábel festőművész életét. Kain harmadszor ölte meg Ábelt, de most már föl sem lehet többé támasztani. Medgyessy Ábel festőművész meghalt, öngyilkos lett a Kontinentál-szállodában. Ezt így tudja meg az egész világ s neki már nem szabad ezt megcáfolnia. Ennyivel tartozik Medgyessy Ábel történeti nevének.

Lehajtotta fejét és kiszáradt, merev szemmel nézett a holttestre.

- Uraságod ebédelt együtt a megboldogulttal?

- Igen.

- Szabad kérnem a nevét?

- Boncz Ábel... - szakadt ki a szegény, meggyötört ember ajkán a pécsi bujkálás alatt kitalált álneve.

Ezzel aztán ő is eltemette az igazi Medgyessy Ábelt.

Bella fölsikoltott és lezuhant a földre.

- Nini, hogy elájult az öngyilkos felesége! - suttogta a szobalány az asztalok mögül. - Még utána hal az urának a szegény.

Bellát fölloccsolták. Ábel visszavitte az autóba. A rendőrség is elszállította Kaint.

- Nagy művészt veszített el az ország, - mondta a rendőrtiszt fontoskodva Bellának.
 - Igen, - suttogta Bella félig megdermedve.
 - Sohasem szabad többé az életben ecsethez, szénhez, pastelhez hozzányulnom, - buggyant föl Ábel lelkében a művész önző fájdalma.
- Hazavitte Bellát a Gellérthegyre. A kapuban egymásra tekintettek.
- Kain megbosszulta magát, - suttogta Ábel.
 - És most igazán leterített téged.
 - Isten veled, Bella.
- Bella nem felelt, csak nézte-nézte, hosszan, őrvongó némasággal Ábelt.
- Ábel egyenesen a pályaudvarra rohant és elutazott Pécsre.
- Boncz Ábel... Boncz Ábel... tehát örökre ez vagyok, jóvátehetetlenül, örökre.

XIII.

- No, most aztán mindennek vége - sóhajtott keservesen Ábel és tünődve nézett körül a műterem csupasz, poros, pókhálós ürességén.

Egy kicsit elábrándozott azon a bizonyos öreg kurián, a pusztán. Gyönyörű lett volna. A ház északi falához építette volna az üvegtetős atelier-t. Ravasz függöny- és falernyőszerkezetekkel mindenféle világítást lehetett volna rögtönözni...

Aztán Itáliára gondolt... Végigsétált az Arno partján, belebámult a Fiesole dombján viruló rózsáligetekbe és odaképzelte magát a kút kávéja körül fecsegő donsellák csoportjába. Modellányt választ...

De ha már semmi jót sem adott az élet, legalább hagyta volna a lyoni fogolytáborban, vagy felejtette volna valahol a Rue de Rivoli árkádjai alatt egy pohár abszint mellett, amint a marnei csata jelentőségét hallgatja a részeg, rokkant lieutenant ajkairól...

Legalább az álmai maradtak volna meg, az édesanyja kis falusi házáról, a fehér, billegőjárású kacsákról, a kis homokfutó kocsiról, amelyen ő vadászatra indul a Dráva árterébe.

- Ej, ej, édes Istenem, mit gondolsz, nem halálos kár értem, hogy így földrebuktam?

Bellára gondolt, vajjon mit csinálhat Bella? Szenved-e nagyon? Tudja-e, hogy ő az oka ennek a rettenetes pusztulásnak? Vagy talán ő már megvigasztalódott? Vagy épp úgy szenved, mint ő? Nem is tudta, hogy melyik fájna jobban.

Az édesanyja után epekedett. Eszébe jutottak a boldogság évei... Amikor a meredek utcán szívdobogva szaladt felfelé délután, az iskolából. Négy óra volt, már újra éhes és szájában összefutott a jó, édes, gyenge kávé íze, amire még tegnaptól emlékezett. Az anyja a kapuban várta. Úgy összecsókolódtak, mintha már évek óta nem látták volna egymás drága arcocskáját.

- Ábel!

- Anyuka!

Összeölelkezve várták a perecest.

Guszt, a félszeg, csámpás, dadogó öreg fickó, lélekszakadva kapaszkodott fel az esőmosta, éles kavicsos kövezeten.

Milyen szaga volt a barnafényes, ropogós vajaskiflinek!

Benn a szobában Kainról beszélgettek.

- Nesze, olvasd a levelét...

Özvegyasszony és kis pirosszájú szőke öcsi tízszer elolvasták a nagy fiú levelét.

- Kain derék fiú. Mit hoz karácsonyra?

- Komoly és rendes ember lesz belőle.

- Igaz, hogy első tanuló?

- Egész életében az volt. Téged pedig úgy kell kikönyörögni a szekundából.

Igaz. Ábel még most is elpirult. És még sokszor úgy kellett kikönyörögni mindenféle nagy életszekundából.

Ábel lehorgasztotta a fejét.

- Temérdek bűnömnek most egyszerre itt van minden büntetése - gondolta elérékenyülve. - De most már magamnak is elég.

Szinte örült, hogy édesanyja jutott az eszébe.

- Csak elmegyek hozzá, ennyi az egész. Csak könnyes, felolvadt, egyensúlyát veszített szíve zokogásában. Ugy teszek, mint Kain.

Kiment a temetőbe, hogy az édesanyja sírján főbelője magát.

Jóismerőse volt ott neki minden hársfa, minden szomorúfűz, minden fakereszt és márvány-obeliszk. Ahogy jobbra kanyarodott, új síremlék ötlött a szemébe. Drága, nagy bronzgénusz, fekete, ragyogó márványpadon. Megfájdult a szíve.

- Ostoba, pökhendi, szentségtelen, komisz fráter lehetett, aki ezt megmintázta.

Valósággal dühbe jött, hogy ennyi drága márvány, bronz és emberi verejték pazarlódott el erre a kontármunkára.

Kissé megállott és körülnézett. Megvallotta magának, hogy fél odaállni az édesanyja kökeresztje elé és megvallani, hogy mi járatban van itt.

- Mennyi sírdomb! - nézelődött jobbra-balra szórakozottan. - Milyen szorgalmasan halnak az emberek. Ez úgy látszik, itt a szegények parcellája. Itt nincs semmi meglepetés, szenzáció, rendetlenség, nincs apály és dagály, nagy konjunktura is csak egyszer volt, a háború alatt, a hősök sírkertjében. Itt nincs hazugság, irigység, sikkasztás, tékozlás, házasságtörés, itt rend van és erkölcs. A statisztika szigorúan tudományos. Tavasszal kirüggyez a vadgesztenye és télen hó lepi el a sötétlő szomoru tujákat.

Az is eszébe jutott, hogy a sírokat, ha pontosan megfizetnek érte, a város locsoltatja. Özvegyek és árvák szívesen fizetnek, hogy a friss sírokon virágok illatozzanak.

A sírok körül felkötött szoknyájú, ifjú lányok serénykedtek. Öntözték a virágos halmokat, Ábel egy sudár, keménytörzsű asszony attitűdjét sokáig nézegette, ahogy az le-lehajolva gyomlálgatott.

- Olyan, mint Millet marokszedője.

Majdnem elővette vázlatkönyvét, hogy belerajzolja.

Ahogy felpillantott, az öreg temetőőr állott előtte. Régi jó ismerőse. Svábfaluról való, derék Romeisz bácsi, azelőtt tanító, de elcsapták mértéktelen ivási szenvedélye miatt. Most ő kíséri ki a szegény halottakat, panaszos énekszóval, szivességből, szokásból, régi hivatalára való emlékezésképpen.

- Jónapot, fiatalúr!

Ábel megrezsent. Fiatalúr! Igaz, kis gyermek ő, aki a halott édesanyja után siránkozik...

- Nagy a szárazság, uram, - dörmögött az őr.

- Azért öntözik a sírokat? - kérdezte Ábel, de utána rögtön elpirult a maga zavarán és együgyűségén.

- Aki fizet, annak öntözünk.

- Látom, sokan öntöztetnek.

- Eleinte kérem. Az özvegyek és árvák rendesen egy esztendeig fizetnek. Vagy a legközelebbi halottak napjáig.

- Csak?

- Csak. Aztán elszárad a virág, lesüpped a sír, kiszárad a siratószem és a megboldogult pihenhet ott lenn a földben háborítatlanul.

- No, nem sokáig gondolnak a halottakkal.

Romeisz bácsi nevetett.

- A halottak még hamarabb elfeledkeznek az elevenekről. Az ám. Semmi kegyelet sincs a halottakban.

Ábelnek kínosat dobban a szíve. Vajjon az ő szelid, aggodalmaskodó, rettegőszívű kis édesanyja is elfeledkezett már a kisebbik árvájáról?

Temetés haladt el előttük.

Katonazenekar nyitotta meg a menetet.

Mozart requiemjéből játszottak valamit.

- Szép ez a zene, - szólalt meg öntudatlanul Ábel.

Az öreg hulláőr köpött egyet.

- Ez bolondítja meg őket, uram.

- Kiket?

- Az öngyilkosokat.

- Ez is öngyilkos volt?

- Az. Főhadnagy. Lump, kártyás, szoknyavadász, tivornyás ember. Fülönfelül adósságban. Becsület, rang, jómód, család oda, piszok és kétségbeesés; gondolja magában, legalább a temetés lesz rangos, parádés és látványos. Nahát, ezért érdemes?

- Ha nem bírta tovább!

- Fenét nem bírta. Csak olyan fantaszták ezek. Szeretik a parádét. Tavaly tíz katona lett öngyilkos. Csakhogy ríjon a babája, szóljon a trombita és puffogjon a dob. Ez kell nekik, a gázfickóknak. Majd adnék én nekik dísztüzet és katonazenét!

Az öreg Romeisz piros lett a felháborodástól.

Akkor vitték el előttük a koporsót. A koporsó után az öngyilkos főhadnagy érdemjeleit vitte egy fiatal altiszt. Az érdemjelek után halad az özvegy, másféléves, szőkefürtű árvát tartva reszkető, fáradt karjában.

Romeisz bácsi odamutatott csontos könyökével.

- Az ott a felesége. Ni, hogy tartja a gyerekét, mint egy zászlót. Ni, milyen büszkén mutatja.

- Szegénykét ne bántsa.

- Hát iszen, nem bántásról van szó. Inkább sajnálom a boldogtalant.

- Ugy-e.

- Bizúgy. A főhadnagy úr már egy éve, hogy elhagyta. Valami pincérlánnyal élt. Az asszony koplalt és sírt és a rendőrséghez ment panaszra. Aszonta, hogy őt kivetették a jogaiból.

- Így mondta?

- Így. Egy cédalány kivetette őt a jogaiból. Most aztán visszakerült a jogaiba. Neki van jussa eltemettetni a latort. No, temet is büszkén és karján tartja a gyereket, mint valami érdemrendet. No, most aztán befizet érte öntözést és tatarozást. Ezért érdemes férjhez menni. Gyereket szülni és öntözést fizetni.

Ábel meredten nézte a bölcselkedő hullaórt. A szíve táján kezdett fagyni a vére.

Ezért csakugyan sem élni, sem meghalni nem érdemes.

És ő felállt és az édesanyja sírja felé ballagott. Alig tett néhány lépést, megállt. Dobogott a szíve. Megtapogatta a zsebében levő revolvert. Meghökken. Az égre nézett, elkapta a kezét a gyilkos szerszámtól. Nem a revolvertől, nem a haláltól félt, hanem az édesanyjától.

*

Hazament és műterme ajtajában ott találta Bellát.

- Bella! Mióta vagy itt?

- Reggel óta várok rád... Hol voltál ilyen sokáig, Ábel?

Ábel szeliden nézett a sápadt, lefogyott, simára fésült hajú, de lobogószemű asszonyra.

- A másvilágon, - felelte és nagyon remegett a hangja. - Ha tudtam volna, hogy itt vagy...

Bella megsimogatta Ábel feldult, megráncosodott, csontos arcát.

- Rossz színben vagy, Ábel... No, majd ezután én vigyázok rád.

- Te?

- Én. Jó?

- Nagyon. Itt maradsz nálam?

- Nem. Csak azért jöttem, hogy elvigyelek magammal.

- Hova?

- Itáliába. Jó?

- Nagyon.

Megfogták egymás kezét és szemükből szivárgott a könny.

- Vége. -